

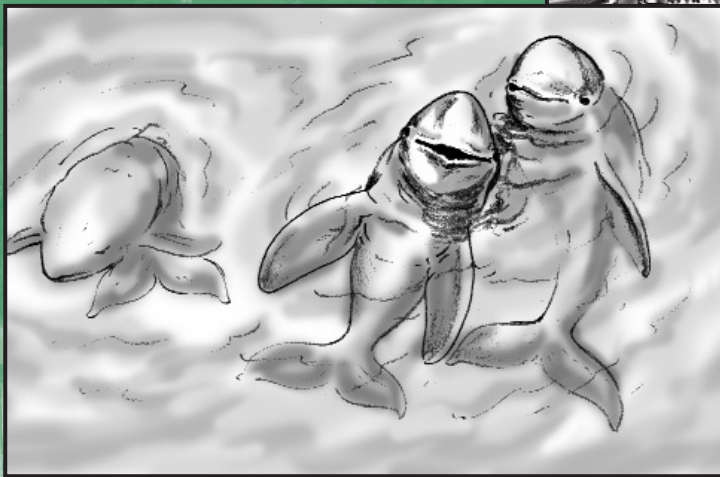
Catch and Culture

ສະບັບພາສາລາວ No 04; ກຸມພາ 2007

ວາລະສານ ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການພັດທະນາ ດ້ານການປະມົງ ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງ

ເລືອກເຟັ້ນມາຈາກສະບັບພາສາອັງກິດ
Volume 12, No. 1, 2 and 3

ISSN 0859-290X May 2007

ຫົວເລື່ອງ

- ຄວາມຄືບໜ້າ ຂອງການຄົ້ນຄວ້າ ປະສົມພັນປາພື້ນເມືອງ ໃນແມ່ນ້ຳຂອງ ຢູ່ ສປປ ລາວ.
- ລາວ, ຫວຽດນາມ ຄົ້ນພົບວິທີການ ຂະຫຍາຍພັນປາຊວາຍທາງເຫລືອງ.
- ຕົວແບບໃນການແກ້ໄຂ ຂໍ້ຂັດແຍ່ງການນຳໃຊ້ນ້ຳ ຢູ່ຫວຽດນາມ.
- ການນຳໃຊ້ເຄື່ອງ "Biotelemetry" ເຂົ້າໃນການສຶກສາ ການເຄື່ອນຍ້າຍ ຂອງປາໃນແມ່ນ້ຳຂອງ

ວາລະສານການປະມົງຂອງກອງເລຂາຄະນະກຳມະທິການແມ່ນ້ຳຂອງສາກົນທີ່ມີຊື່ວ່າ “Catch & Culture” ຊຶ່ງຈັດ ພິມເປັນພາສາອັງກິດ 3 ຄັ້ງ ຕໍ່ປີ ແລະ ສັງລວມເປັນພາສາທ້ອງຖິ່ນ 1 ສະບັບ (ກຳປູເຈຍ, ລາວ, ໄທ ແລະ ຫວຽດນາມ) ໂດຍ ກອງເລຂາ ຄະນະກຳມະທິການ ແມ່ນ້ຳຂອງສາກົນ ທີ່ນະຄອນຫລວງວຽງຈັນ, ສປປ ລາວ ແລະ ແຈກຢາຍໄປໃຫ້ຜູ້ສົນໃຈທົ່ວໂລກ. ອີກທາງນຶ່ງ, ຜູ້ສົນໃຈສາມາດອ່ານ Catch & Culture ໄດ້ຈາກເວບໄຊ www.mrcmekong.org, ຜູ້ທີ່ຢາກໄດ້ສະບັບຈິງ ສາມາດຕິດຕໍ່ພົວພັນກັບ ສູນຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ຫລື ຫ້ອງສະມຸດຂອງ ກອງເລຂາຄະນະກຳມະທິການແມ່ນ້ຳຂອງສາກົນຜ່ານທາງ email ໄດ້ທີ່ doc.center@mrcmekong.org

ທ່ານທີ່ຕ້ອງການປະກອບສ່ວນໃນ Catch & Culture ກະລຸນາສົ່ງມາໄດ້ ທີ່ MRCS@mrcmekong.org

© ຄະນະກຳມະທິການແມ່ນ້ຳຂອງສາກົນ

ກອງບັນນາທິການ
 Dr. Chris Barlow, Fisheries Programme Manager
 Dr. Suchart Ingthamjitr, Fisheries Programme Officer
 Khamtanh Vatthanatham, Fisheries Programme Officer
 Virginia Addison, MRC Secretariat Communication Officer

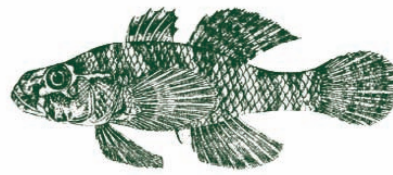
ບັນນາທິການ: Peter Starr

ອອກແບບ ແລະ ໜ້າປົກໂດຍ: Sawaddh So, ພັນນາວັນ ອານຸລັກ

ແປ ແລະ ຮຽບຮຽງພາສາລາວ ໂດຍ: ກາວິພອນ ພຸດທະວົງສ໌
 ກວດແກ້ໂດຍ: ດຣ. ສິນທະວົງ ວິລາວົງ

ຈາກກອງບັນນາທິການ

ວາລະສານ Catch and Culture ສະບັບນີ້ ເປັນສະບັບທີ່ສື່ ທີ່ໄດ້ແປເປັນພາສາລາວ ຊຶ່ງໄດ້ເລືອກເຟັ້ນເອົາບົດ ຕ່າງໆ ທີ່ໄດ້ສະເໜີ ໃນສະບັບພາສາອັງກິດ ພິມອອກໃນປີ 2006 ມາຮຽບຮຽງເປັນພາສາລາວ ຊຶ່ງມີຫົວເລື່ອງ ທີ່ສໍາຄັນດັ່ງນີ້:

ເລີ້ມແຕ່ປີ 2005 ເປັນຕົ້ນມາ ສູນຄົ້ນຄວ້າການປະມົງ ຮ່ວມກັບໂຄງການຄົ້ນຄວ້າປາພື້ນເມືອງ ໃນແມ່ນໍ້ຂອງ AIMS2 ແລະ ອົງການ CIRAD ໄດ້ສຶກສາການປະສົມພັນປາພື້ນເມືອງ ຊຶ່ງປະສົບຜົນສໍາເລັດແລ້ວຈໍານວນ 7 ຂະນິດ ທີ່ສາມາດປະສົມພັນທຽມ ແລະ ຜະລິດລູກປາໄດ້. ໄປພ້ອມດຽວກັນກໍ່ມີແຜນຄົ້ນຄວ້າທີ່ເລ່ງໃສ່ການ ປະສົມພັນທຽມປາໜຶ່ງ ໃນແມ່ນໍ້ຂອງ, ໃນເບື້ອງຕົ້ນ ແມ່ນສາມາດຮັກສາພໍ່ແມ່ພັນ ຈາກທໍາມະຊາດໄວ້ໄດ້ ເປັນຕົ້ນແມ່ນປາເຄິງ ແລະ ປາຊວາຍຫາງເຫລືອງ.

ການປະສົມພັນປາຊວາຍຫາງເຫລືອງຈາກແມ່ພັນປາທີ່ຫາໄດ້ໃນທໍາມະຊາດ ແມ່ນປະສົບຜົນສໍາເລັດ ຄັ້ງທໍາອິດ ໃນລາວ, ໃນຂະນະທີ່ ຫວຽດນາມ ກໍ່ສາມາດຮີດໄຂ່ປາຊວາຍຫາງເຫລືອງ ຈາກແມ່ພັນທີ່ນໍາມາລ້ຽງໃນໜອງ ໄດ້ເຊັ່ນກັນ.

ການເຮັດນາປູກເຂົ້າ ແລະ ລ້ຽງກຸ້ງແບບໝູນວຽນ ຢູ່ເຂດນໍ້ເຕັມ ຂອງຫວຽດນາມ ແມ່ນວິທີການນຶ່ງ ທີ່ໄດ້ຮັບການ ຍິ້ງຢືນວ່າບໍ່ທໍາລາຍ ສະພາບແວດລ້ອມ ແລະ ເຮັດໃຫ້ຜົນຜະລິດເຂົ້າ ແລະ ກຸ້ງຄົງຕົວ.

ລາວ ແລະ ກໍາປູເຈັງ ໄດ້ມີຄວາມພະຍາຍາມໃນການຮ່ວມມືກັນຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນສັດນໍ້ ຢູ່ເຂດສີພັນດອນ ແລະ ຊຽງແຕງ, ໂດຍໄດ້ມີການເປີດກອງປະຊຸມລະດັບແຂວງຂຶ້ນ ເພື່ອຊອກຫາວິທີການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ນໍາໃຊ້ຊັບ ພະຍາກອນທໍາມະຊາດໃຫ້ຍືນຍານ.

ກຸ່ມຫາປາບຶກ ຢູ່ເຂດຊຽງຂອງ, ປະເທດໄທ ໄດ້ຢຸດເຊົາການຫາປາບຶກ ໃນປີ 2006 ໂດຍໄດ້ຮັບ ຄ່າຊົດເຊີຍ ຈໍານວນ \$ 500 ຕໍ່ຄົນ, ແລະ ບົດອື່ນໆອີກຈໍານວນນຶ່ງ.

ພວກເຮົາຫວັງວ່າ ທ່ານຜູ້ອ່ານທຸກໆທ່ານຈະໄດ້ຮັບຄວາມຮູ້ ບໍ່ຫລາຍກໍ່ໜ້ອຍ ຈາກວາລະສານ ສະບັບພາສາລາວ ສະບັບນີ້. ຫາກທ່ານມີຄວາມຄິດເຫັນແນວໃດ ຢາກໃຫ້ພວກເຮົາປັບປຸງແນວໃດ ກະລຸນາສົ່ງຄວາມຄິດຄວາມ ເຫັນຂອງທ່ານໄປໄດ້ທີ່ ກອງບັນນາທິການ ຫລື ອີເມວໄປທີ່ kaviphone@mrcmekong.org (ສໍາຫລັບພາສາລາວ).

ຄະນະບັນນາທິການ

ຄວາມຄືບໜ້າ ຂອງການຄົ້ນຄວ້າ ປະສົມພັນປາພື້ນເມືອງ ໃນແມ່ນ້ຳຂອງ ຢູ່ ສປປ ລາວ.

ໂດຍ: Somboun

ຫລາຍກວ່າ ຫ້າປີ ມາແລ້ວ ທີ່ສູນຄົ້ນຄວ້າການປະມົງ ໄດ້ສຶກສາ ແລະ ຄົ້ນຄວ້າ ປະສົມພັນປາພື້ນເມືອງ ເພື່ອນຳໄປສົ່ງເສີມໃຫ້ ຊາວກະສິກອນລ້ຽງ. ປະຈຸບັນ ສູນຄົ້ນຄວ້າການປະມົງ ຮ່ວມກັບ ຂະແໜງລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ ແຂວງຈຳປາສັກ, ແຂວງ ຫລວງພະບາງ ແລະ ກຳແພງ ນະຄອນວຽງຈັນ ໄດ້ປະສົບຜົນ ສຳເລັດໃນການ ປະສົມພັນປາພື້ນເມືອງ ຈຳນວນ 7 ຊະນິດ: ປາພອນ (*Cirrhinus microlepis*), ປາປາກ (*Barbonymus gonionotus*), ປາດູກອຸຍ (*Clarias macrocephalus*), ປາເພັ້ນ (*Osphronemus exodon*), ປາເພັ້ງ (*Labeo Chrysophekadion*), ປາສະກາງ (*Puntioplites falcifer*) ແລະ ປາແກງ (*Cirrhinus molitorrella*). ການຄົ້ນຄວ້າ ກ່ຽວກັບ ປາເກັດ ແລະ ປາໜັງ ບາງຊະນິດແມ່ນກຳລັງຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢູ່ ໂດຍເລັ່ງໃສ່ ການຫລຸດຜ່ອນເປີເຊັນການຕາຍ ຂອງລູກປາ, ຄົ້ນຄວ້າປະສົມພັນປາຊະນິດໃຫມ່ ໂດຍສະເພາະແມ່ນປາໜັງ (ປາເຄິງ, ປາຊວາຍສ໌, ແລະ ປາຊວາຍໝາກໄມ້) ເປັນຕົ້ນ.

ການຄົ້ນຄວ້າດັ່ງກ່າວແມ່ນໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກອົງການ DANIDA ຜ່ານແຜນງານ ການປະມົງ, ຄະນະກຳມະ ທິການ ແມ່ນ້ຳຂອງສາກົນ (MRC). ເລີ່ມແຕ່ປີ 2005 ເປັນຕົ້ນມາ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ພັດທະນາກະສິກຳ ນານາຊາດ ຂອງ ປະເທດຝຣັ່ງ (The French Agricultural Research Center for International Development (CIRAD)) ໄດ້ໃຫ້ການ ສະໜັບສະໜູນ ວຽກງານຄົ້ນຄວ້າປາໜັງ ຢູ່ເມືອງໂຂງ, ແຂວງ ຈຳປາສັກ ຊຶ່ງມີໄລຍະເວລາ ສາມປີ. ການຄົ້ນຄວ້າແມ່ນໄດ້ເລັ່ງ ໃສ່ການປະສົມພັນປາພື້ນເມືອງ ເພື່ອສົ່ງເສີມໃຫ້ແກ່ຊາວ ກະສິກອນນຳໄປລ້ຽງ ແລະ ການອະນຸລັກ ຄວາມຫລາກຫລາຍ ທາງດ້ານຊີວະນານາພັນ ຂອງຊັບພະຍາ ກອນປາພື້ນເມືອງ ໃນແມ່ນ້ຳຂອງ. ການຄົ້ນຄວ້າດັ່ງກ່າວແມ່ນ ນອນຢູ່ໃນໂຄງການ ຄົ້ນຄວ້າປາພື້ນເມືອງຂອງແຜນງານການປະມົງ, ຄະນະກຳມະ ທິການແມ່ນ້ຳຂອງສາກົນ.

ການຄົ້ນຄວ້າດັ່ງກ່າວແມ່ນດຳເນີນໄປຢູ່ ສະຖານີຄົ້ນຄວ້າ ປາພື້ນ ເມືອງ ບ້ານຫາດ, ເມືອງໂຂງ, ແຂວງຈຳປາສັກ ທີ່ຂຶ້ນກັບ ສູນຄົ້ນ ຄວ້າການປະມົງ, ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້. ເມືອງໂຂງ ຫລື ສີພັນດອນ ນອກຈາກຈະເປັນສະຖານ ທີ່ທ່ອງທ່ຽວ ທີ່ມີຊື່ສຽງແລ້ວ ຍັງເປັນແຫລ່ງທີ່ອຸດົມສົມບູນ ໄປດ້ວຍປາ ທຳມະຊາດ ແລະ ເປັນບ່ອນວາງໄຂ່ ທີ່ສຳຄັນ ຂອງປາຫລາຍ ຊະນິດ ທີ່ທຳການເຄື່ອນຍ້າຍ ເພື່ອມາວາງໄຂ່ ຈາກ ກຳປູເຈັ້ງ ແລະ ຫວຽດນາມ. ເນື່ອງຈາກວ່າ ປາແມ່ ທີ່ພ້ອມຈະອອກໄຂ່ (ມີໄຂ່

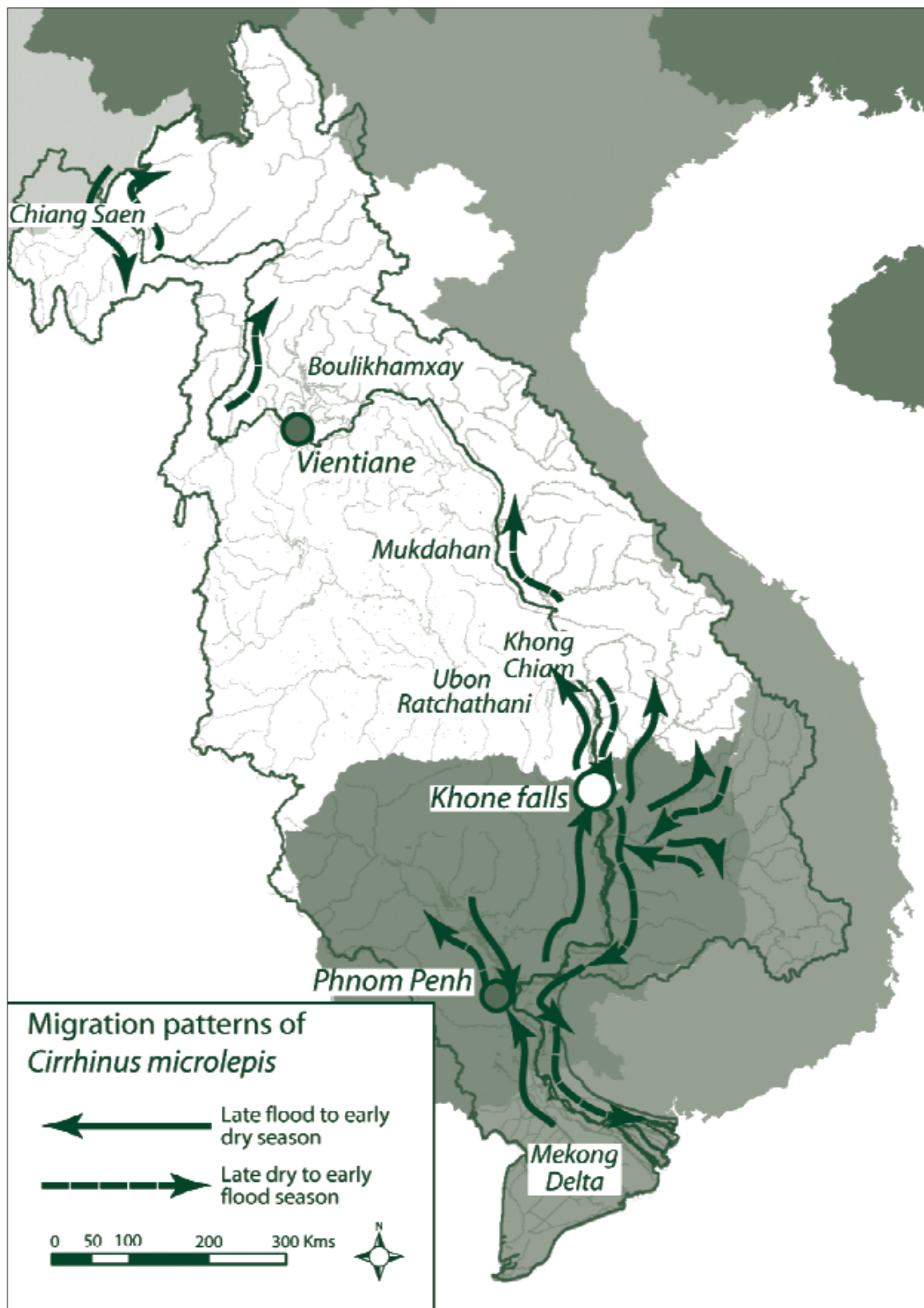
ວິທີການຮີດໄຂ່ ປາພອນ ເພື່ອນຳໄປປະສົມພັນທຸກມ

ແມ່ນສາມາດຫາໄດ້ໃນແມ່ນ້ຳຂອງ, ການປະສົມພັນປາ ໜັງ ແມ່ນສາມາດຜະລິດລູກປາໄດ້ຫລາຍກວ່າ ສິບພັນໂຕ ຈາກ ແມ່ພັນປາເຄິງ ແລະ ປາພອນ ທີ່ໄດ້ຈາກທຳມະຊາດໃນເວລາປາ ເຄື່ອນຍ້າຍເພື່ອວາງໄຂ່. ລູກປານ້ອຍແມ່ນໄດ້ອະນຸບານ ຢູ່ບ້ານ ຫາດ ແລະ ນຳໄປລ້ຽງຢູ່ໜອງປາຂອງສະຖານີບ້ານນາ.

ປາເຄິງ ແມ່ນຢູ່ໃນຄອບຄົວຂອງ bagridae ຊຶ່ງລວມທັງປາກົດ ເຫລືອງ (*Hemibagrus filamentus*) ສາມາດຈະເລີນເຕີບ ໂຕເຖິງ 130 ຊຕມ ແລະ ມີນ້ຳໜັກເຖິງ 80 ກິໂລ. ໂດຍສະເລ່ຍ ແລ້ວ ປາເຄິງໂຕແມ່ ມີນ້ຳໜັກ 4.7 ກິໂລ ຈະອອກໄຂ່ປະມານ 45,000 ໜ່ວຍ. ສຳລັບປາພອນ ໂຕແມ່ ທີ່ມີນ້ຳໜັກ 3.4 ກິໂລ ສາມາດອອກໄຂ່ 165,000 ໜ່ວຍ.

ການຄົ້ນຄວ້າປະສົມພັນປາໜັງ ທີ່ມີການຈະເລີນເຕີບໂຕໄວນີ້ ແມ່ນໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນດ້ານເຕັກນິກຈາກ ຊ່ຽວຊານ ຂອງອົງການ CIRAD ນຳທິມໂດຍ Dr. Philippe Cacot. ການຄົ້ນຄວ້າແມ່ນ ມີແຜນເພີ່ມຈຳນວນປາພື້ນເມືອງຊະນິດໃຫມ່ ອີກ ແຕ່ກໍ່ຂຶ້ນກັບງົບປະມານທີ່ມີຢູ່. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ ຈຸດປະສົງ ຫລັກຂອງການຄົ້ນຄວ້າ ແມ່ນເພື່ອປັບປຸງ ຫ້ອງວິໄຈ ແລະ ອ່າງ ປະສົມພັນປາ ໄປພ້ອມກັບການຝຶກອົບຮົມດ້ານເຕັກນິກ ໃຫ້ແກ່ ນັກວິຊາການລາວ ໃຫ້ມີຄວາມຊຳນານໃນວຽກງານດັ່ງກ່າວ ເພື່ອ ໃຫ້ເປີເຊັນການລອດຕາຍຂອງລູກປານ້ອຍເພີ່ມຂຶ້ນ.

* ທ່ານ ສິມບູນ ຮອງ ຫົວໜ້າໜ່ວຍງານຄົ້ນຄວ້າການລ້ຽງສັດນ້ຳ, ສູນຄົ້ນຄວ້າການປະມົງ

ລາວ, ຫວຽດນາມ ຄົ້ນພົບວິທີການ ຂະຫຍາຍພັນປາຊວາຍຫາງເຫລືອງ

ການທົດລອງປະສົມພັນທຽມ ປາຊວາຍຫາງເຫລືອງ ທີ່ໄດ້ຈາກທຳມະຊາດ ໄດ້ຮັບຜົນສຳເລັດຢູ່ລາວ

ໂດຍ: Somphanh Phanousith, Philippe Cacot, Chaloun Souliyavong, Ti and Len Bun Long

ຢູ່ເຂດຄອນພະເພັງພາກໃຕ້ຂອງລາວ ມີຫລໍ່ປະມານ 600 ແຫ່ງ ທີ່ໃຊ້ສຳຫລັບ ຈັບປາຊວາຍຫາງເຫລືອງ (*Pangasius krempfi*), ໃນເວລາທີ່ພວກມັນທຳການເຄື່ອນຍ້າຍຂຶ້ນ ໃນຊ່ວງເດືອນ ມິຖຸນາ ຫາ ກໍລະກົດ. ປາຫລາຍພັນໂຕ ຖືກຈັບໃນເວລາທີ່ມັນພະຍາຍາມ ຜ່າກະແສນ້ຳທີ່ໄຫລແຮງ ເພື່ອຈະຂ້າມເຂດຄອນພະເພັງ ແລະ ຖືກ ກະແສນ້ຳດັ່ງກ່າວພັດເອົາພວກມັນ ໄປຖືກຫລໍ່ ທີ່ໃສ່ໄວ້ໃນບໍລິເວນ ດັ່ງກ່າວ. ໂດຍໄດ້ຮັບການຮ່ວມມືຈາກ ໂຄງການຄົ້ນຄວ້າ ປາພື້ນ ເມືອງໃນແມ່ນ້ຳຂອງ (MRC-AIMS 2) ແລະ ອົງການ CIRAD ຂອງປະເທດຝຣັ່ງ, ສູນຄົ້ນຄວ້າການປະມົງ ໄດ້ທົດລອງ ການປະສົມ ພັນທຽມ ປາຊວາຍຫາງເຫລືອງ ໃນປີ 2004, ໂດຍໄດ້ພໍ້ແມ່ພັນ ຈາກທຳມະຊາດ ຊຶ່ງຈັບເອົາຢູ່ເຂດ ດອນນິກກະຊຸມ, ເມືອງໂຂງ ແຂວງຈຳປາສັກ. ເຖິງວ່າການປະສົມພັນ ຈະບໍ່ປະສົບຜົນສຳເລັດ ກໍ່ຕາມ ແຕ່ກໍ່ມີຫລາຍບັນຫາ ທີ່ເປັນບົດຮຽນ ໃນການທົດລອງຄັ້ງ ຕໍ່ໄປ ເປັນຕົ້ນແມ່ນວິທີການເກັບຮັກສາພໍ້ແມ່ພັນຈາກທຳມະຊາດ ແລະ ບັນຫາຂໍ້ຄົງຄ້າງ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍ ສອງຢ່າງ ທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ ແກ້ໄຂ.

ສິ່ງທ້າທາຍແມ່ນເຮັດແນວໃດ ຈະສາມາດເກັບພໍ້ແມ່ພັນ ຈາກຊາວ ປະມົງ ແລະ ເຮັດໃຫ້ພວກມັນມີຊີວິດລອດໄດ້. ຕ້ອງໄດ້ມີການ ເຄື່ອນຍ້າຍປາ ຈາກຫລໍ່ຂອງຊາວປະມົງ ໄປຫາບ່ອນທີ່ເກັບຮັກສາ ໃຫ້ໄວເທົ່າທີ່ຈະໄວໄດ້. ຖັງເກັບຮັກສາພໍ້ແມ່ພັນ ຕ້ອງແມ່ນຖັງວົງ ມົນໃຫຍ່ ຫລື ຖັງນ້ອຍ ທີ່ຮັບປະກັນອົກຊີເຈັນ ແລະລະບົບນ້ຳໝູນ ວຽນດີ. ຖ້າວ່າພໍ້ແມ່ພັນ ຫາກຖືກເກັບຮັກສາໃນແມ່ນ້ຳຂອງ ຄືກັບປາຊະນິດອື່ນ ທີ່ໄດ້ເຮັດຜ່ານມາ ປາຈະຕາຍພາຍໃນສອງ ສາມຊົ່ວໂມງ. ການເກັບຮັກສາພໍ້ແມ່ພັນໄວ້ໃນກະຊັງ ກໍ່ບໍ່ໄດ້ຮັບ ຜົນດີເທົ່າທີ່ຄວນ, ປາກໍ່ຈະຕາຍເຊັ່ນດຽວກັນ. ຖ້າວ່າ ມີການເຄື່ອນ ຍ້າຍປາ ຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແລະ ວ່ອງໄວ ໄປໃສ່ ຖັງໃຫຍ່ ທີ່ມີລະບົບ ນ້ຳໝູນວຽນທີ່ຮັບປະກັນ, ປາຈະມີເປັນເປັນລອດສູງ ຫລັງຈາກ ສາມອາທິດ.

ສິ່ງທີ່ສອງ ແມ່ນການ ສັກຢາ ເພື່ອກະຕຸ້ນໄຂ່ ໃຫ້ສຸກ. ໃນການທົດ ລອງຄັ້ງທຳອິດ ແມ່ນໄດ້ໃຊ້ ຮໍໂມນ 6 ຊະນິດ ແຕກຕ່າງກັນ

ປາຊວາຍຫາງເຫລືອງ ທີ່ ຊາວປະມົງຫາໄດ້ ຢູ່ ເຂດເມືອງໂຂງ, ແຂວງຈຳປາສັກ

ເພື່ອສັກໃສ່ປາແມ່ ຈຳນວນ 12 ໂຕ. ຮໍໂມນ ສອງຊະນິດ ທີ່ສັກ ໃສ່ປາສາມໂຕ ໜ້າຈະໄດ້ຮັບຜົນ ແຕ່ບໍ່ສາມາດຮີດໄຂ່ປາໄດ້ ຍ້ອນວ່າປາແມ່ພັນ ອາດນ້ອຍເກີນໄປ (ບໍ່ທັນສາມາດໃຫ້ໄຂ່) ຫລື ມັນອາດໄດ້ຮັບການລົບກວນໃນເວລາຈັບມາຈາກຊາວປະມົງ.

ໃນປີ 2006 ການທົດລອງຄັ້ງທີ່ສອງໄດ້ເລີ່ມຂຶ້ນ ໂດຍການໃຊ້ ວິທີປູກຮໍໂມນ (hormonal implants injected) ໃສ່ ປາແມ່ ທົກຕົວ ກ່ອນໜ້າ ຈະມີການ ສັກຮໍໂມນໃສ່. ການປູກເຊື້ອແມ່ນ ນຳໃຊ້ pure cholesterol ຫລື 85 % cholesterol ແລະ 15% cellulose. ຜົນຂອງການທົດລອງ ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ຂະໜາດ ຂອງຈຸລັງ ທີ່ຜະລິດເປັນໄຂ່ ແມ່ນມີຂະໜາດໃຫຍ່ຂຶ້ນ. ແມ່ພັນປາ ທີ່ສາມາດຮີດໄຂ່ໄດ້ ແມ່ນມາຈາກ ແມ່ພັນທີ່ໄດ້ຮັບການປູກເຊື້ອ pure cholesterol ແລະ ຕາມດ້ວຍການສັກຮໍໂມນ LHRHA (Suprefact) ແລະ domperidone.

ໄລຍະຮີດໄຂ່ ແມ່ນໃຊ້ເວລາ 12 ຊົ່ວໂມງ ຫລັງຈາກສິດຢາ, ແລະ ສາມາດໃຫ້ໄຂ່ 40,000 ໜ່ວຍ, ຈາກນັ້ນ ແມ່ນນຳໄປປະສົມກັບ ນ້ຳເຊື້ອປາຜູ້, ການພັກໄຂ່ ແມ່ນໃຊ້ເວລາ 30 ຊົ່ວໂມງ ແລະ

ປະມານເຄິ່ງນຶ່ງຂອງໄຂ່ ແມ່ນສາມາດແຕກເປັນປາແປ້ງ.

ຈາກການສັງເກດໃນການທົດລອງຄັ້ງທີ່ສອງ ເຫັນວ່າມີປາແມ່ພຽງ ຫ້າໂຕ ແມ່ນມີຄວາມພ້ອມເຕັມທີ່ ທີ່ຈະໃຫ້ໄຂ່, ສຳຫລັບປາຜູ້ແມ່ນ ໃຫຍ່ເຕັມໂຕ. ການທົດລອງອາດຈະບໍ່ເປັນການທົດລອງທີ່ໃຫຍ່ ແຕ່ ໄດ້ມີການພັດທະນາ ວິທີການຮີດ ແລະເກັບຮັກສາ ນ້ຳເຊື້ອ ຊຶ່ງຈະເປັນການສະດວກ ໃນການເກັບນ້ຳເຊື້ອ ໃນຄັ້ງຕໍ່ໄປ.

ການປະສົບຜົນສຳເລັດໃນເບື້ອງຕົ້ນ ໃນການປະສົມພັນຄັ້ງນີ້ ແມ່ນຈະເປັນບົດຮຽນອັນດີ ໃຫ້ແກ່ການວາງແຜນເພື່ອປະສົມພັນ ອີກຄັ້ງນຶ່ງ ໃນປີ 2007. ໃນປີ 2006, ໄລຍະຂອງການເຄື່ອນ ຍ້າຍປາແມ່ນ ສັ້ນ ມີພຽງແຕ່ ສາມ ອາທິດ ຊຶ່ງຕາມທຳມະດາ

ແມ່ນຈະໃຊ້ເວລາ ປະມານ ຫ້າ ຫາ ທົກອາທິດ, ຍ້ອນວ່າ ຊ່ວງ ເວລານ້ຳຂຶ້ນ ແມ່ນຊ້າ ກວ່າທຸກປີ. ສິ່ງສຳຄັນ ອີກບັນຫານຶ່ງ ແມ່ນຕ້ອງໄດ້ສ້າງຖັງທີ່ຖ່າວອນ ເພື່ອບັນຈຸພໍ່ແມ່ພັນປາ ທີ່ໄດ້ຈາກທຳມະຊາດ ແລະ ຫ້ອງທົດລອງນ້ອຍ ຢູ່ກັບທີ່.

ການປະສົບຜົນສຳເລັດໃນການປະສົມພັນທຽມປາຊວາຍທາງ ເຫລືອງ ແມ່ນນຶ່ງໃນທາງເລືອກ ໃນການປົກປັກຮັກສາແນວ ພັນປາຂະນິດດັ່ງກ່າວ ໄປພ້ອມໆກັບການພັດທະນາ ການລ້ຽງປາ. ປາຊວາຍ ທາງເຫລືອງ ແມ່ນປາທີ່ສາມາດຢູ່ໄດ້ ໃນນ້ຳຈືດ ແລະເຄິ່ງນ້ຳເຄັມ (brackish water) ຊຶ່ງມີທ່າແຮງໃນການຂະ ຫຍາຍພັດທະນາ ການລ້ຽງປາ ຢູ່ທັງສອງເຂດ ນ້ຳຈືດ ແລະ ເຄິ່ງ ນ້ຳເຄັມ.

ຫວຽດນາມ ປະສົບຜົນສຳເລັດ ໃນການຮີດໄຂ່ ແມ່ພັນປາຊວາຍທາງເຫລືອງ ທີ່ນຳມາລ້ຽງໃນໜອງ (ໄດ້ຈາກທຳມະຊາດ)

ປາຊວາຍທາງເຫລືອງ ແມ່ນປາຂະນິດນຶ່ງ ທີ່ມີລາຄາແພງ ໃນເຂດ ແມ່ຂອງ ແດນຕາ ຂອງຫວຽດນາມ. ປາຊວາຍທາງເຫລືອງ ຂະໜາດ 80 ຊຕມ ຫລື ຊາວຫວຽດນາມເອີ້ນກັນວ່າ Ca bong lau ແມ່ນມີລາຄາແພງກວ່າ ປາຊວາຍໝາກໄມ້ (Ca tra) ສາມເທົ່າ. ປາຊວາຍໝາກໄມ້ ແມ່ນປາ ອີກຂະນິດນຶ່ງ ທີ່ມີການ ລ້ຽງເປັນ ອຸດສະຫະກຳ ເພື່ອສົ່ງອອກ ທີ່ນິຍົມລ້ຽງຫລາຍ ໃນເຂດ ແດນຕາ ຂອງຫວຽດນາມ. ໃນປີ 2005 ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າ ການ ລ້ຽງປາ ເລກ 2 (Research Institute for Aquaculture No.2) ໄດ້ຮ່ວມກັບ ໂຄງການຄົ້ນຄວ້າປາພື້ນເມືອງໃນແມ່ນ້ຳຂອງ (MRC-AIMS 2) ແມ່ນປະສົບຜົນສຳເລັດ ໃນຄັ້ງທຳອິດ ໃນການ ເກັບຮັກສາພໍ່ແມ່ພັນປາ ຊວາຍທາງເຫລືອງ ໃນກະຊັງ (ເບິ່ງຢູ່ໃນ ວາລະສານ Catch and Culture, Volume 12, No.1) ມາຮອດ ກາງປີ 2006 ແມ່ນມີປາແມ່ຈຳນວນ 50 ໂຕ, ທີ່ມີນ້ຳ ໜັກ ຫລາຍກວ່າ 2 ກິໂລ, ສາມາດໃຫ້ໄຂ່ໄດ້ ການທົດລອງເທື່ອ ທຳອິດ ແມ່ນ ນຳໃຊ້ ຮອກໂມນ ສາມຂະນິດ ໃນໄລຍະເວລາ ສອງວັນ ແລະ ໃຊ້ປະລິມານດຽວກັນ ກັບໃຊ້ສຳຫລັບປາຊວາຍ ໝາກໄມ້ (*Pangasius hypophthalmus*). ການທົດລອງ ແມ່ນດຳເນີນ ໄປຢູ່ແຂວງ Dong Thap.

ປາແມ່ແມ່ນໄດ້ເກັບຮັກສາໄວ້ໃນກະຊັງ ທີ່ມີຂະໜາດ ສອງແມັດ ກ້ອນ. ການທົດລອງດັ່ງກ່າວ ແມ່ນບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນ ຍ້ອນວ່າ ປາບໍ່ ສາມາດລອຍໄປມາຢ່າງເສລີໄດ້ ແລະ ເປັນການຍາກທີ່ຈະໃຫ້ ຮໍໂມນ ເຮັດວຽກຢ່າງເຕັມສ່ວນ (ຄວາມຄິດເຫັນຈາກທີມຄົ້ນ ຄ້ວາ) ແລະ ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ສູງ ທີ່ຄືປາຈະໄປເກາະ ຕິດກັບ ຕານ່າງ ຂອງກະຊັງ ແລະ ເຮັດໃຫ້ປາຕາຍໄດ້.

ການເກັບຕົວຢ່າງໄຂ່ປາ ຊວາຍທາງເຫລືອງ

ການທົດລອງຄັ້ງທີ່ສອງ ແມ່ນໄດ້ດຳເນີນໄປ ສອງສາມທົດຫລັງ ຈາກຄັ້ງທີ່ນຶ່ງ, ແມ່ພັນປາ ຈຳນວນ 10 ແມ່ ໄດ້ນຳໄປຂັງໄວ້ຢູ່ ຖັງໃຫຍ່. ສັງເກດເຫັນວ່າ ປາມີສຸກຂະພາບດີ ແລະ ໄດ້ສັກຮໍໂມນ ຄືກັບເທື່ອທຳອິດ, ແຕ່ກໍບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນອີກ. ຍ້ອນວ່າ ຫລັງຈາກ ສັກ ຮໍໂມນ ແມ່ນມີການເກັບຕົວຢ່າງໄຂ່ໄປພ້ອມ, ຊຶ່ງວິທີການ ດັ່ງກ່າວ ແມ່ນເຮັດໃຫ້ເປັນການລົບກວນປາແມ່ ຫລັງຈາກການ ສັກ ຮໍໂມນ ສາມອາທິດ ປາທີ່ທົດລອງນັ້ນຕາຍຫມົດ.

ການທົດລອງຄັ້ງທີ່ສາມ ແມ່ນບໍ່ໄດ້ເກັບຕົວຢ່າງໄຂ່ປາ ປາຖືກ ປ່ອຍທັນທີ ຫລັງຈາກສັກຮໍໂມນ. ວິທີດັ່ງກ່າວຖືວ່າໄດ້ຜົນ.

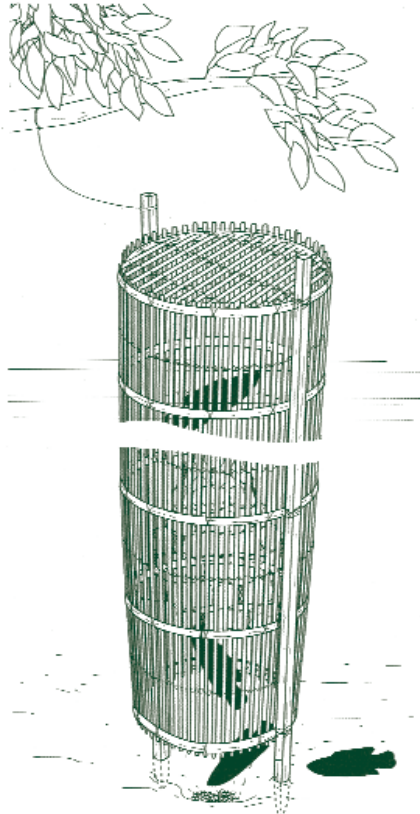
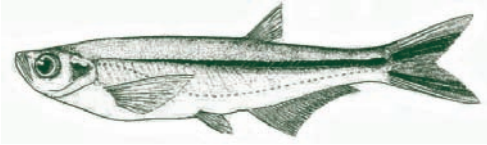
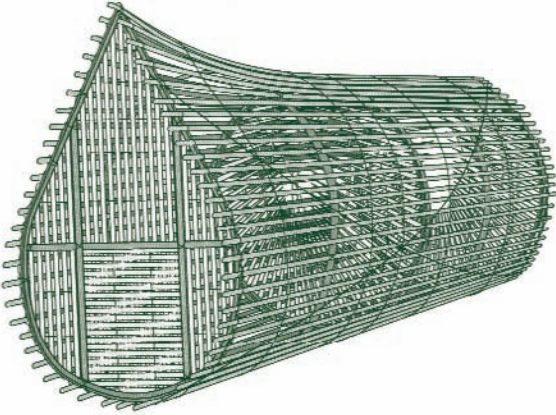
ພວກເຂົາຍັງປ່ຽນແປງວິທີການສັກຮໍໂມນ ຫລາຍເທື່ອຕໍ່ອາທິດ ແລະ ນຳໃຊ້ເຕັກນິກ ການສັກຮໍໂມນ ທີ່ໃຊ້ກັບປາເຜາະ ຊຶ່ງ ໄດ້ຮັບຜົນສຳເລັດມາແລ້ວ ຢູ່ຫວຽດນາມ. ຫລັງຈາກ 7 ວັນ ພວກ ເຂົາໄດ້ສັກຮໍໂມນ ອີກເປັນຄັ້ງສຸດທ້າຍ. ໃນມື້ທີ່ ແປດ ປາກໍ່ຍັງ ບໍ່ທັນອອກໄຂ່ເລີຍ ແລະ ພວກເຂົາໄດ້ສັກຮໍໂມນ ອີກເທື່ອນຶ່ງ ໃນປະລິມານເທົ່າກັບ ເທື່ອສຸດທ້າຍ ແລະ ປະກົດວ່າ ປາອອກໄຂ່ ໃນທີ່ສຸດ. ນີ້ຖືວ່າ ປະສິບຜົນສຳເລັດ ຍ້ອນວ່າ ເປັນຄັ້ງທຳອິດທີ່ ເຂົາ ເຈົ້າສາມາດ ຮິດໄຂ່ຈາກປາຊວາຍທາງເຫລືອງໄດ້, ແລະ ສາມາດ ສະຫລຸບໄດ້ວ່າ ການສັກຮໍໂມນ ຫລາຍຄັ້ງພາຍໃນອາທິດ ແມ່ນໄດ້ຮັບຜົນ.

ການປະສົມພັນທຽມໄດ້ເລີ່ມດຳເນີນຕໍ່ໄປ ໂດຍເຂົາເຈົ້າ ພະຍາ ຍາມເອົານ້ຳເຊື້ອຈາກປາຜູ້ ທີ່ຈັບໄດ້ໃນປີ 2005, ແຕ່ວ່າ ປາບໍ່ມີ ນ້ຳເຊື້ອເລີຍ. ເຂົາເຈົ້າຈຶ່ງທົດລອງນຳເອົານ້ຳເຊື້ອ ທີ່ແຊ່ແຂງໄວ້ ຂອງປາຊວາຍ ໝາກໄມ້ມາແທນ. ປະກົດວ່າ ໄຂ່ເລີ່ມມີການ

ທ່ານ ສິມພັນ ພານຸສິດ ຫົວໜ້າຫຼ່ວຍງານ ຄົ້ນຄວ້າການລ້ຽງສັດນ້ຳ, ສູນຄົ້ນຄວາການປະມົງ ພອມດວຍທີມງານ.

ພັດທະນາໄປໄດ້ໄລຍະນຶ່ງ ແລະ ກໍ່ຢຸດເຊົາຫລັງຈາກ 10 ຊົ່ວໂມງ ຕໍ່ມາ.

ການທົດລອງຄັ້ງທີ່ສື່ ແມ່ນໄດ້ປະຕິບັດຄືກັນກັບຄັ້ງທີ່ສາມ ແຕ່ເທື່ອ ນີ້ ພວກເຂົາເຈົ້າໄດ້ນຳໃຊ້ນ້ຳເຊື້ອສິດ ຈາກປາຊວາຍໝາກໄມ້ ແລະ ປະກົດວ່າໄຂ່ປາສາມາດປະສົມເຂົ້າກັບນ້ຳເຊື້ອ ແລະ ໄຂ່ສຸກ ໃນອັດຕາສ່ວນ 25%. ເຂົາເຈົ້າໄດ້ສືບຕໍ່ ພັກໄຂ່ ຈົນໄດ້ປາແບ່ງ ເພື່ອໃຫ້ແນ່ໃຈວ່າ ວິທີດັ່ງກ່າວໄດ້ຜົນ. ຍ້ອນວ່າ ຢູ່ຫວຽດນາມ ແລະ ໃນທົ່ວໂລກ ແມ່ນມີລະບຽບການຢ່າງເຄັ່ງຄັດ ໃນການປະສົມພັນ ປາຂ້າມສາຍພັນ ເພື່ອຜະລິດລູກປະສົມ (hybrid fish species) ເຂົາເຈົ້າຈຶ່ງໄດ້ທຳລາຍລູກປາຖິ້ມ. ແຕ່ພວກເຂົາເຊື່ອວ່າ ໃນລະດູ ການໜ້າ ໂດຍການປັບປຸງ ແລະ ເອົາໃຈໃສ່ ໃນການລ້ຽງ ພໍ່ແມ່ ພັນໃຫ້ດີ ໂດຍສະເພາະແມ່ນປາຜູ້ ພວກເຂົາຈະສາມາດ ຜະລິດ ລູກປາຊວາຍທາງເຫລືອງໄດ້ຢ່າງແນ່ນອນ.

ຕົວແບບໃນການແກ້ໄຂ ຂໍ້ຂັດແຍ່ງການນໍາໃຊ້ນໍ້າ ຢູ່ຫວຽດນາມ

ໂດຍ: Peter Starr

ກະດານຂ່າວຂອງຊຸມຊົນເຂດ My Xuyen ແຂວງ ຊອກແຕງ ແຈ້ງການກ່ຽວກັບລະບຽບການລ້ຽງກຸ້ງ ແລະ ເຮັດນາແບບໝູນວຽນ

ຫລາຍກວ່າສິບປີມາແລ້ວ ທີ່ຊາວກະສິກອນຢູ່ຫວຽດນາມ ໄດ້ມີການປູກເຂົ້າ ປະສົມປະສານກັບ ການລ້ຽງກຸ້ງ tiger shrimp (*Penaeus monodon*) ຫລັງຈາກເກັບກູ້ເຂົ້າແລ້ວ ກໍ່ລ້ຽງກຸ້ງໃສ່ເລີຍ, ໃນຊ່ວງທ້າຍປີ ຂອງແຕ່ລະປີ. ໃນທົດສະຫວັດນຶ່ງຜ່ານມາ ການປູກເຂົ້າ ແລະ ການລ້ຽງກຸ້ງ ແມ່ນເປັນທີ່ນິຍົມກັນໃນເມືອງ ຊອກແຕງ (Soc Trang) ແລະ ເຂດແຂວງທີ່ຕິດກັບທະເລໃນເຂດ ແມ່ນ້ຳຂອງແດນຕາ, ການເຮັດນາແບບພື້ນບ້ານ ບວກກັບການຍູ້ດັນ ຂອງນ້ຳທະເລ ເຂົ້າຫາແມ່ນ້ຳແດນຕາ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ມີຄວາມສະດວກ ໃນການຂະຫຍາຍ ການລ້ຽງກຸ້ງທະເລ.

ໃນລະຫວ່າງປີ 1992 ຫາ 2002 ລູກ ບຸກ ຈັງ ລາວ (Phuc Chang Lao) ມີລາຍໄດ້ ປະມານ 8 ລ້ານດົງ ຫລື 500 ໂດລາ ອາເມລິກາ ຕໍ່ປີຈາກການລ້ຽງກຸ້ງ ທີ່ລາວລ້ຽງໃສ່ນາເຂົ້າ ຫລັງຈາກສຳເລັດການເກັບກູ້ເຂົ້າ. ໃນຄະນະທີ່ລາຄາເຂົ້າຕົກຕໍ່າ, ລາຄາກຸ້ງພັດນັບມື້ນັບມີລາຄາສູງ ແລະຖ້າລິມທຽມໃສ່ການນໍາໃຊ້ແຮງງານໃສ່ການຜະລິດແລ້ວ ການລ້ຽງກຸ້ງ ແມ່ນໃຊ້ແຮງງານ ໜ້ອຍກວ່າການເຮັດນາ. ໃນປີ 2003 ລູກ ລາວ ໄດ້ຢຸດເຊົາການເຮັດນາ ແລະ

ຫັນມາ ລ້ຽງກຸ້ງໂດຍນໍາໃຊ້ວິທະຍາສາດເຂົ້າຊ່ວຍ (intensive farming). ລາວໄດ້ລົງທຶນ 20 ລ້ານດົງ. ໃນປີທໍາອິດ ແມ່ນມີຜົນກຳໄລດີ ແລະ ໄດ້ເຖິງ 120 ລ້ານດົງ ຈາກການເກັບກູ້ກຸ້ງສອງຄັ້ງ ຊຶ່ງມີລາຍຮັບທັງໝົດຫລາຍກວ່າ 200 ລ້ານດົງ, ແຕ່ວ່າໃນປີ 2004 ຍ້ອນວ່າ ມີພະຍາດລະບາດ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ການ ລ້ຽງກຸ້ງຂອງລາວ ມີບັນຫາ ແລະ ລາວເສັງລາຍໄດ້ເຖິງ ສີ່ລ້ານດົງ.

ໃນປີ 2006 ລາວໄດ້ຫັນມາລ້ຽງກຸ້ງອີກ, ຫລັງຈາກໄດ້ເຂົ້າຝຶກອົບຮົມ ກ່ຽວກັບ ການຄຸ້ມຄອງ ການເງິນ ສຳຫລັບຊາວກະສິ ກອນທີ່ເມືອງ Xuyen ຂອງແຂວງ ຊອກແຕງ. ຢູ່ແຂວງດັ່ງກ່າວ ແມ່ນມີສະຫະກອນ (cooperative farm) ຂອງເຂົາເຈົ້າເອງ ທີ່ກຸ່ມ, ໃນນັ້ນມີກຸ່ມນຶ່ງ ທີ່ເຂົ້າຮ່ວມ ໂຄງການ ຄຸ້ມຄອງແຫລ່ງນ້ຳ ພາຍໃຕ້ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຂອງ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າການລ້ຽງສັດນ້ຳ No.2 (RIA no.2) ທີ່ເມືອງໂຮຈິມິນ, ຫວຽດນາມ, ໂດຍການສະໜັບສະໜູນດ້ານທຶນຈາກອົງການ MRC. ໃນໄລຍະທີ່ສອງຂອງໂຄງການ 2006-2008 ແມ່ນໄດ້ເລັ່ງໃສ່ ທັງທຶນ ທີ່ກຸ່ມສະຫະກອນໃຫຍ່ ລ້ຽງກຸ້ງ ແລະ ຫ້າກຸ່ມຄອບຄົວ ໃນການຄຸ້ມຄອງ

ການນຳໃຊ້ນ້ຳ ໃຫ້ມີປະສິດທິຜົນ ເພື່ອປັບປຸງລະບົບການຜະລິດ ໃນເຂດຊົນນະບົດ. ນອກຈາກຈະເປັນການປັບປຸງ ສະພາບການ ຜະລິດ ໃຫ້ມີປະສິດທິພາບດ້ານເສດຖະກິດແລ້ວ, ທາງໂຄງການ ຍັງມີຈຸດປະສົງຫລຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ ຈາກການລ້ຽງກຸ້ງ ທີ່ມີຕໍ່ ທຳມະຊາດໃຫ້ໜ້ອຍລົງ.

ໃນກໍລະນີຂອງ ລຸງ ລາວ ຊາວກະສິກອນ ທີ່ຫັນໄປລ້ຽງກຸ້ງແບບ ນຳໃຊ້ເຕັກນິກ ທັນສະໄໝ ຍັງໂຊກດີຢູ່ຍ້ອນວ່າ ລາວຍັງສາມາດ ຫັນມາ ເຮັດນາ ແລະ ລ້ຽງກຸ້ງໄດ້ອີກ ໂດຍນຳໃຊ້ວິທີການໃໝ່ ທີ່ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ສະພາບແວດລ້ອມໜ້ອຍ ດ້ວຍວິທີການປູກເຂົ້າ ແລະ ລ້ຽງກຸ້ງ ແບບໝູນວຽນ. ຢູ່ເຂດແຂວງໃກ້ຄຽງ ເຊັ່ນ ແຂວງ Lieu ຊາວກະສິກອນບາງຄົນ ທີ່ເຫັນວ່າ ການລ້ຽງກຸ້ງໄດ້ຜົນກຳໄລ ດີ ໄດ້ມີການຫັນປ່ຽນໄຮ່ນາ ມາເປັນໜອງລ້ຽງກຸ້ງ ໂດຍໄດ້ມ້າງຄູ ກັນນ້ຳ ເຄັມ (ນ້ຳທະເລ) ທີ່ໃຊ້ສຳຫລັບປ້ອງກັນນ້ຳເຄັມບໍ່ໃຫ້ໄຫລ ໄປໃສ່ນາເຂົ້າຫລາຍນັ້ນອອກ ແລະ ນຳໃຊ້ວິທີການລ້ຽງກຸ້ງແບບ ເລັ່ງລັດ ໂດຍນຳໃຊ້ວິທະຍາສາດເຂົ້າຊ່ວຍ ຊຶ່ງສົ່ງຜົນສະທ້ອນ ເຮັດໃຫ້ດິນເຂດດັ່ງກ່າວ ເປັນດິນເຄັມ ແລະ ບໍ່ສາມາດຈະນຳໃຊ້ ເຂົ້າໃນການປູກເຂົ້າໄດ້ອີກ. ຖ້າວ່າການ ລ້ຽງກຸ້ງທາກພົບບັນຫາ (ລາຄາກຸ້ງຕົກ, ເກີດພະຍາດ) ການນຳໃຊ້ວິທີການ ຂອງ Xuyen model ໂດຍການເຮັດແບບໝູນວຽນ ກໍ່ຈະນຳໃຊ້ບໍ່ໄດ້.

ການຄຸ້ມຄອງສະພາບແວດລ້ອມແລະການຝຶກອົບຮົມ ດ້ານເຕັກນິກ

ການໃຫ້ຄວາມຮູ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ ແມ່ນເປັນບັນຫາທີ່ສຳຄັນ ໃນການພັດທະນາການກະສິກຳແບບຍືນຍົງ ດ້ວຍວິທີປູກເຂົ້າ ແລະລ້ຽງກຸ້ງ ແບບໝູນວຽນ, ຍ້ອນວ່າຜົນຜະລິດ ແລະ ກຳໄລໃນ ການລ້ຽງກຸ້ງ ບໍ່ທຳອິດແມ່ນມີສູງ ຊຶ່ງເປັນສິ່ງຈູງໃຈ ໃຫ້ຊາວກະສິ ກອນ ຫັນມາລ້ຽງ ກຸ້ງແບບເລັ່ງລັດ. ສິ່ງເສດເຫຼືອຈາກອາຫານກຸ້ງ ແລະ ສານເຄມີຕ່າງໆ ທີ່ຖືກສະລົມໃນດິນ ຈະສົ່ງຜົນສະທ້ອນໃຫ້ ຜົນຜະລິດກຸ້ງລຸດລົງ. ການລ້ຽງກຸ້ງເກີນອັດຕາ ອາດຈະກໍ່ໃຫ້ເກີດ ພະຍາດ ແລະ ເພີ່ມສິ່ງເສດເຫຼືອ ທີ່ທຳລາຍສະພາບແວດລ້ອມ ແລະ ເຮັດໃຫ້ອາຍຸການໃຊ້ງານຂອງໜອງ ສັ້ນລົງ.

ຂໍ້ແນະນຳອັດຕາປ່ອຍກຸ້ງທີ່ຖືກຕ້ອງ ຢູ່ເຂດແມ່ຂອງແດນຕາ ຈາກ ກະຊວງປະມົງ ແມ່ນຄວນປ່ອຍ ບໍ່ໃຫ້ເກີນ ສາມໂຕ ຕໍ່ຕາແມັດ ຂອງເນື້ອທີ່ໜ້ານ້ຳຂອງໜອງ, ຖ້າວ່າລ້ຽງໃນອັດຕາດັ່ງກ່າວ ແມ່ນ ຈະສາມາດນຳໃຊ້ໜອງໄດ້ເຖິງ 30 ປີ. ສຳລັບການລ້ຽງກຸ້ງແບບ ເຄິ່ງວິທະຍາສາດ (semi-intensive farming) ແມ່ນແນະນຳໃຫ້ ປ່ອຍ ບໍ່ໃຫ້ເກີນ 7 ໂຕ ຕໍ່ຕາແມັດ , ແລະໜອງ ຈະສາມາດນຳໃຊ້ ໄດ້ ປະມານ 20 ປີ. ການລ້ຽງແບບວິທະຍາສາດ (Intensive farming) ແມ່ນສາມາດປ່ອຍໄດ້ເຖິງ 15 ໂຕ ຕໍ່ຕາແມັດ ແລະ ອາດຈະໃຫ້ຜົນຜະລິດສູງໃນໄລຍະ ຫ້າ ປີທຳອິດ, ແຕ່ວ່າເປັນ ລະບົບທີ່ບໍ່ຍືນຍົງ.

ໃນການປະຕິບັດ ໂຄງການຄຸ້ມຄອງການປະມົງ ແບບມີສ່ວນຮ່ວມ

ນາທີ່ໃຊ້ເຂົ້າໃນການ ລ້ຽງກຸ້ງ ແລະປູກເຂົ້າ ລະບົບໝູນວຽນ

ໄລຍະສອງ (FMG) ທີ່ຂຶ້ນກັບ ອົງການ MRC ໄດ້ໃຫ້ຮູ້ວ່າການ ຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ນ້ຳ ໃນເຂດດັ່ງກ່າວ ແມ່ນເປັນບັນຫາຍາກ ແລະ ທ້າທາຍ. ຕົວຢ່າງ ຊາວກະສິກອນຜູ້ທີ່ຢາກເລີ່ມລ້ຽງກຸ້ງໄວກ່ອນ ລະດູການ ແມ່ນຕ້ອງໄດ້ປ້ຳນ້ຳທະເລເຂົ້າມາ ແລະ ອາດເຮັດໃຫ້ ເປັນການທຳລາຍເນື້ອທີ່ເຮັດນາ. ສຳຫລັບຊາວກະສິກອນ ທີ່ມີບັນ ຫາໃນການລ້ຽງກຸ້ງ ທີ່ຕ້ອງການຂ້າເຊື້ອ (ອານາໄມ) ໜອງລ້ຽງກຸ້ງ ກໍ່ຈະຕ້ອງໄດ້ ປ້ຳນ້ຳອອກ ຈາກໜອງ ອາດກໍ່ໃຫ້ເກີດມີການແຜ່ ລະບາດ ຂອງເຊື້ອພະຍາດໄປຫາ ຊາວກະສິກອນທີ່ລ້ຽງກຸ້ງຢູ່ເຂດ ດັ່ງກ່າວ.

ທາງໂຄງການໄດ້ມີການຝຶກອົບຮົມໃຫ້ແກ່ກຸ່ມເປົ້າໝາຍ ແລະໄດ້ ສະໜອງເຄື່ອງແທກຄຸນນະພາບນ້ຳໃຫ້ຊາວກະສິກອນສາມາດ ຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຕິດຕາມ ຄຸນນະພາບນ້ຳຂອງໜອງ ລ້ຽງກຸ້ງດ້ວຍ ຕີນເອງ ດ້ວຍການນຳໃຊ້ເຄື່ອງດັ່ງກ່າວ ຊຶ່ງສາມາດຮູ້ເຖິງ ຄວາມ ເລິກ, ອຸ່ນທະພູມ, ຄວາມໄສຂອງນ້ຳ ຕະຫລອດເຖິງ ການເປັນກົດ, ດ່າງ, ທາດ ອາໂມນີ ແລະ ລະດັບຂອງ ອົກຊີເຈນໃນນ້ຳ. ນອກ ຈາກນີ້ ຊາວກະສິກອນ ຍັງໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມ ວິທີການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ເຕັກນິກ ໃນການດູແລ ໜອງລ້ຽງກຸ້ງ ຂອງເຂົາເຈົ້າອີກດ້ວຍ.

ຫລັງຈາກມີບັນຫາໃນການລ້ຽງກຸ້ງ ໃນຊ່ວງປີ 1998-2000, ຊາວ ກະສິກອນລ້ຽງກຸ້ງ ໄດ້ຈັດຕັ້ງກຸ່ມ ໃຫ້ບໍລິການ ຂໍ້ມູນ ຂ່າວສານຂຶ້ນ ໃນປີ 2001. ຈາກນັ້ນ ຊາວກະສິກອນ ໄດ້ຈັດຕັ້ງກຸ່ມສະຫະກອນ

ຂຶ້ນ ໃນປີ 2003 ຊຶ່ງລວມມີ 18 ຄອບຄົວ. ມາຮອດປະຈຸບັນ ໃນກຸ່ມ ດັ່ງກ່າວມີ 21 ຄອບຄົວ ແລະ ມີເນື້ອທີ່ທຳການຜະລິດ 22.4 ເຮັກຕາ ສຳຫລັບປູກເຂົ້າ ແລະ ລ້ຽງກຸ້ງ ແບບໝູນວຽນ. ສະຫະກອນໄດ້ແບ່ງອອກເປັນ ສອງກຸ່ມນ້ອຍ ຊຶ່ງແຕ່ລະກຸ່ມ ມີອຸປະກອນແທກ ຄຸນນະພາບນ້ຳ. ສະມາຊິກແຕ່ລະຄົນແມ່ນ ຕ້ອງໄດ້ເສັງຄ່າທຳນຽມ 20,000 ດົງ ຕໍ່ເດືອນ, ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ສະຫະ ກອນມີທຶນ ໃວ້ໃຊ້ຍາມ ສຸກເສີນເຖິງ 12 ລ້ານດົງ ເພື່ອແກ້ໄຂບັນ ຫາຜົນຜະລິດຕົກຕໍ່າ ຫລື ພະຍາດລະບາດ.

ລູງ Nguyen Van Hai ຫົວໜ້າສະຫະກອນ ໃຫ້ສຳພາດວ່າ ຜົນ ຜະລິດກຸ້ງ ລຸດຄາດໝາຍ ໜ້ອຍນຶ່ງ ໃນປີນີ້. ແຕ່ສະຫະກອນ ຍັງຈະສືບຕໍ່ ນຳໃຊ້ວິທີການປູກເຂົ້າ ແລະ ລ້ຽງກຸ້ງ ແບບໝູນວຽນ ທີ່ປັບປຸງ ຈາກວິທີການລ້ຽງແບບພື້ນບ້ານ ຊຶ່ງໄດ້ຮັບການແນະນຳ ຈາກ ໂຄງການ FMG. ລູງ Hai ແມ່ນມີຄວາມຄິດ ແຕກຕ່າງກັບ ຊາວກະສິກອນຄົນອື່ນໆ ທີ່ມັກຈະຕື່ນນຳຜົນກຳໄລ ຈາກການ ລ້ຽງກຸ້ງ ຂອງປີທຳອິດ ດ້ວຍວິທີລ້ຽງແບບເລ່ງລັດ ແລະ ນຳໃຊ້ເຕັກ ນິກວິທະຍາສາດ. “ຕອນຂ້ອຍຍັງໜຸ່ມ ຂ້ອຍມັກຈະໄປເບິ່ງ ວິທີ ການລ້ຽງກຸ້ງ ທີ່ນຳໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີສູງ ຫລື ການຜະລິດແບບຟາມ ໃຫຍ່ ຢູ່ເຂດເມືອງອື່ນໆ” ລູງ Hai ເວົ້າ. ແຕ່ວ່າພວກເຮົາ ບໍ່ສາ ມາດ ນຳໃຊ້ເຕັກນິກດັ່ງກ່າວ ໃນເຂດຂອງພວກເຮົາ ຍ້ອນວ່າ ພວກ ເຮົາທຸກຍາກ ຂາດທຶນຮອນ. “ພວກເຮົາບໍ່ຢາກ ສິ່ງເສີມໃຫ້ຊາວ ກະສິກອນ ນຳໃຊ້ເຕັກນິກດັ່ງກ່າວ” ພະນັກງານລັດ ຜູ້ນຶ່ງເວົ້າ, ຖ້າ ວ່າ ພວກເຮົາຫາກເຮັດ ກໍ່ຈະເປັນການທຳລາຍສະພາບແວດລ້ອມ.

ເນື້ອທີ່ສາມາດທຳການຜະລິດ (ລ້ຽງປາ ແລະ ສັດນ້ຳອື່ນໆ) ຢູ່ ຊອກແຕງ ແມ່ນມີປະມານ 50,000 ha (ຂໍ້ມູນຈາກ RIA2) ໃນນີ້ ປະມານ 40% ແມ່ນຢູ່ເຂດ Bac Lieu. ປະມານ 26,000 ha ແມ່ນອະນຸມັດໃຫ້ລ້ຽງກຸ້ງແບບຈຳກັດ (ລ້ຽງໝູນວຽນ ກັບການ ປູກເຂົ້າ). ການລ້ຽງກຸ້ງແບບ ເຄິ່ງວິທະຍາສາດ (Semi-intensive farming) ແມ່ນມີປະມານ 13,000 ha ແລະ ການລ້ຽງແບບນຳ ໃຊ້ວິທະຍາສາດເຂົ້າຊ່ວຍ (Intensive farming) ແມ່ນມີ 4,600 ha. ຢູ່ແຂວງ Bac Lieu ແມ່ນມີເນື້ອທີ່ 28,000 ha ສຳຫລັບການ ລ້ຽງກຸ້ງໝູນວຽນກັບການປູກເຂົ້າ ແລະ 11,000 ha ສຳຫລັບການ ລ້ຽງແບບນຳໃຊ້ວິທະຍາສາດ.

ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການລ້ຽງກຸ້ງວິທີໃໝ່ ໂດຍການລ້ຽງໝູນວຽນກັບການ ປູກເຂົ້າ ຕາມອັດຕາການປ່ອຍ ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ ຢູ່ເມືອງ My Xuyen ມີຄວາມຍືນຍົງນັ້ນ, ຢູ່ກະດານຂ່າວຂອງເຂດດັ່ງກ່າວ ແມ່ນໄດ້ ປະຊາສຳພັນໃຫ້ ຊາວກະສິກອນ ປະຕິບັດຕາມ ຂໍ້ແນະ ນຳ ເຊັ່ນ: ລະດູການທີ່ເໝາະສົມ ໃນການລ້ຽງ ຊຶ່ງເລີ່ມແຕ່ເດືອນ ມັງກອນ, ຖ້າວ່າ ຊາວກະສິກອນ ຍາກຈະລ້ຽງປາຕໍ່ ຫລັງຈາກເກັບ ກຸ້ງກຸ້ງ ແມ່ນບໍ່ຄວນໃຊ້ອາຫານ ເພື່ອເກືອປາ. ໜອງລ້ຽງກຸ້ງ ຄວນມີ ຄວາມ ເລິກຢ່າງໜ້ອຍ 60 ຊຕມ ແລະ ອັດຕາການປ່ອຍ ແມ່ນບໍ່ ໃຫ້ເກີນ 5ໂຕ ຕໍ່ຕາແມັດ. ຊາວກະສິກອນ ບໍ່ຄວນຊື້ ພັນກຸ້ງ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບການຍິ່ງຍືນ ປອດພະຍາດຈາກສະຖານີຂອງລັດ. ແລະ ເພື່ອຄວາມປອດໄພ ຂອງຜູ້ບໍລິໂພກ ທ້າມນຳໃຊ້ສານເຄມີ ຫລື ສານກະຕຸ້ນຕ່າງໆ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ ເຂົ້າໃນການລ້ຽງກຸ້ງ.

ຂໍ້ແນະນຳ ອັດຕາປ່ອຍກຸ້ງ:

ວິທີການລ້ຽງ	ຈຳນວນປ່ອຍ	ຂະໜາດເວລາ ເຕັບກູ້	ຄວາມອາດສາມາດນຳ ໃຊ້ໜອງ
ປັບປຸງຈາກການລ້ຽງແບບພື້ນ ບ້ານ(Improved extensive)	1-3 ໂຕ/ມ ²	40-70 ກລາມ (15-25 ໂຕ/ກິໂລ)	20-30 ປີ
ການລ້ຽງແບບເຄິ່ງ ວິທະຍາສາດ (Semi-intensive)	3-7 ໂຕ/ມ ²	30-50 ກລາມ (20-35 ໂຕ/ກິໂລ)	10-20 ປີ
ການລ້ຽງແບບວິທະຍາສາດ (Intensive)	7-15 ໂຕ/ມ ²	25-40 ກລາມ (25-40 ໂຕ/ກິໂລ)	5-10 ປີ

ແຫລ່ງຂໍ້ມູນ: ສະຖານຄົ້ນຄວ້າການລ້ຽງປາ ນ້ຳເບີ 2, ໂຮງຈັບິນ (RIA no.2)

ການນຳໃຊ້ເຄື່ອງ “Biotelemetry” ເຂົ້າໃນການສຶກສາ ການເຄື່ອນຍ້າຍ ຂອງປາໃນແມ່ນ້ຳຂອງ

ໂດຍ: Zeb Hogan and George Naughton

ເຄື່ອງ biotelemetry ແມ່ນປະກອບດ້ວຍ 2 ພາກສ່ວນໃຫຍ່ຄື: ເຄື່ອງຮັບ ແລະ ເຄື່ອງສົ່ງ. ເຄື່ອງຮັບຈະຖືກຕິດຕັ້ງ ໃວ້ໃຕ້ນ້ຳແຄມ ຝັ່ງ ເພື່ອບັນທຶກການ ເຄື່ອນຍ້າຍຜ່ານຂອງປາ, ສ່ວນເຄື່ອງສົ່ງ ແມ່ນຈະຕິດໃສ່ປາແຕ່ລະໂຕ.

ໂຄງການສຶກສາຄວາມຫລາກຫລາຍທາງດ້ານຊີວະວິທະຍາ ຂອງ ດິນ ບໍລິເວນນ້ຳ (Wetland biodiversity programme) ຮ່ວມ ກັບ ຄະນະຄົ້ນຄວ້າແຫ່ງຊາດ ທາງດ້ານພູມສາດ (National Geographic Society) ໄດ້ມີແຜນ ສຶກສາການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງປາ ໃນແມ່ນ້ຳຂອງ ກຳນົດເວລາ ນຶ່ງປີ. ບາດກ້າວທຳອິດ ແມ່ນໄດ້ສຸມ ໃສ່ ການນຳໃຊ້ເຄື່ອງ biotelemetry ເພື່ອສຶກສາການເຄື່ອນຍ້າຍ ຂອງປາ, ຊຶ່ງຈະສາມາດສະໜອງຂໍ້ມູນ ຂອງການປ່ຽນແປງ ຂອງ ຊັບພະຍາກອນສັດນ້ຳ ໃຫ້ແກ່ການພັດທະນາ ແລະ ນຳໃຊ້ຊັບ ພະຍາກອນທຳມະຊາດ ສຳລັບປະຊາຊົນ ທີ່ດຳລົງຊີວິດຕິດພັນ ກັບທຳມະຊາດ.

ໂດຍການຮ່ວມມືຈາກວິຊາການຂອງລາວ ແລະ ໄທ, ໂຄງການດັ່ງ ກ່າວແມ່ນມີຈຸດປະສົງ ຊອກຫາ ແຫລ່ງວາງໄຂ່ ແລະ ເສັ້ນທາງ ການ ເຄື່ອນຍ້າຍຂອງປາບຶກ (*Pangasianodon gigas*) ໃນແມ່ ນ້ຳຂອງຕອນເໜືອ. ນອກນີ້ຍັງມີແຜນສຶກສາ ປາທັງຊະນິດອື່ນໆ ອີກ ເປັນຕົ້ນແມ່ນ ປາເລີມ (*Pangasius sanitwongsei*), ປາແຂ້ (*Bagarius yarrelli*), ປາເຜາະ (*Pangasius bocourti*), ປາອອດ (*Pangasius conchophilus*), ປາເຄິງ (*Hemibagrus wyckioides*) ແລະ ປາຄ້າວ (*Wallagu attu*).

ໃນເດືອນ 4/2006 ທາງໂຄງການໄດ້ຕິດຕັ້ງ ເຄື່ອງຮັບສັນຍານ ໃນໄລຍະ 100 ກິໂລແມັດ ລະຫວ່າງ ສາມລຸ່ມທອງຄຳ ຫາ ປາກ ໃດ, ຢູ່ເຂດລຸ່ມແມ່ນ້ຳຂອງ ໃກ້ຊາຍແດນລາວ-ໄທ ຈຸດແມ່ນ້ຳ ຂອງ ໄຫລເຂົ້າສູ່ດິນລາວ. ແລະ ອີກ ສອງເຄື່ອງ ແມ່ນໄດ້ຕິດຕັ້ງຢູ່ປະ ມານ 200 ກິໂລແມັດ ເຂດລຸ່ມລົງມາ ຢູ່ ປາກແມ່ນ້ຳອູ, ໃກ້ກັບ ຖັດຕິ່ງ, ແຂວງຫລວງພະບາງ. ເຄື່ອງດັ່ງກ່າວແມ່ນໄດ້ ມັດຕິດ ກັບແພທີ່ ເຮັດດ້ວຍໄມ້ໄຜ່. ເຄື່ອງສົ່ງສັນຍານ (Transmitters) ທີ່ໄດ້ຕິດ ໃສ່ປາແຕ່ລະໂຕ ຈະໃຫ້ສັນຍານ ເປັນເລກລະຫັດ (Unique digitally- coded) ສະເພາະຂອງໃຜມັນ ຊຶ່ງຈະເຮັດ ໃຫ້ສາມາດ ຈຳແນກ ປາແຕ່ລະໂຕໄດ້ຢ່າງງ່າຍດາຍ.

ການຕິດຕັ້ງເຄື່ອງຮັບສັນຍານ transmitters

ກ່ອນຈະຕິດເຄື່ອງສົ່ງສັນຍານໃສ່ປາ ໄດ້ມີການນຳເອົາປາ ມາພັກ ເຊົາຢູ່ແມ່ນ້ຳ ເພື່ອຜ່ອນຄາຍຄວາມຄຽດ ແລະປັບອຸ່ນຫະພູມເຂົ້າ ກັບ ສະພາບແວດລ້ອມ. ສຳຫລັບປານ້ອຍ ແລະ ປາທີ່ໄດ້ຈາກການ ປະສົມພັນທຽມແມ່ນໄດ້ມີການຜ່າຕັດໃສ່ກ້ອງໜັງ, ສ່ວນປາໃຫຍ່ ທີ່ມີຄື ທາງຫລັງອ່າວໃຫຍ່ແດ່ ແມ່ນໄດ້ຕິດໃສ່ຄືຫລັງເລີຍ. ການຜ່າ ຕັດໃສ່ເຄື່ອງສົ່ງ ຂອງປາແຕ່ລະຊະນິດ ແມ່ນແຕກຕ່າງກັນ. ປາແຂ້ ແມ່ນບໍ່ມີບັນຫາຫຍັງຫລາຍ ໃນການຈັບ ແລະ ຜ່າຕັດ ແຕ່ມີເລືອດ ອອກຫລາຍ ເວລາຜ່າຕັດ. ປາເຄິງ ບໍ່ມີບັນຫາຫຍັງໃນການຕິດ ເຄື່ອງສົ່ງ ແລະ ມີການພົ້ນຕົວໄວ ຫລັງຈາກຕິດເຄື່ອງ, ສຳຫລັບປາ ຄ້າວ ແມ່ນ ຕ້ອງໃຊ້ເວລາດົນກວ່າຊະນິດອື່ນ ກ່ອນທີ່ປາຈະຢູ່ໃນ ສະພາບທີ່ຕິດເຄື່ອງໃສ່ໄດ້.

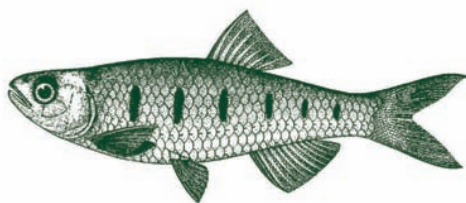
ການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ສາມາດຕິດຕັ້ງເຄື່ອງສົ່ງໃສ່ປາ ແລະ ປ່ອຍລົງນ້ຳ ຂອງ ໄດ້ ຈຳນວນ 21 ໂຕ ລວມທັງປາບຶກໃຫຍ່ ທີ່ມີນ້ຳໜັກ 200

ການຕິດເຄື່ອງສົ່ງໃສ່ປາແຂ້ ເພື່ອສຶກສາການເຄື່ອນຍ້າຍ

ກິໂລ ທີ່ຈັບໄດ້ໃນແມ່ນ້ຳຂອງ (ແຕ່ປາດັ່ງກ່າວແມ່ນ ຖືກຊາວປະມົງ ຈັບໄດ້ ແລະ ຕາຍ). ນ້ຳໜັກສະເລັ່ງ ຂອງປາທີ່ຕິດເຄື່ອງສົ່ງແມ່ນ ປະມານ 7.3 ກິໂລ. ໃນນີ້ ມີປາແຂ້ 10 ໂຕ, ປາເຄິງ ຫ້າໂຕ, ປາຄ້າວ ສອງໂຕ, ປາເຜາະ ສອງໂຕ, ປາອ່ອດໜຶ່ງໂຕ. ນອກນີ້ຍັງ ໄດ້ ຕິດເຄື່ອງໃສ່ປາບົກ ທີ່ໄດ້ຈາກການປະສົມພັນທຽມອີກ 18 ໂຕ ແລະ ໄດ້ປ່ອຍລົງແມ່ນ້ຳຂອງເພື່ອສຶກສາການເຄື່ອນຍ້າຍ.

ການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ແມ່ນມີແຜນຈະດຶງເອົາຂໍ້ມູນ (ດາວໂລດ) ຈາກ ເຄື່ອງຮັບເດືອນລະຄັ້ງ ຈົນຮອດເດືອນ ທ້າ ປີ 2007. ຜົນຂອງການ ສຶກສາໃນເບື້ອງຕົ້ນໃຫ້ຮູ້ວ່າ ປາບົກທີ່ໄດ້ຈາກການປະສົມພັນທຽມ ແມ່ນມີການເຄື່ອນຍ້າຍລົງ ຫລັງຈາກໄດ້ປ່ອຍລົງແມ່ນ້ຳ ແລະ ມີປາ ທີ່ໄດ້ຈາກທຳມະຊາດໂຕໜຶ່ງ ແມ່ນມີການເຄື່ອນຍ້າຍຂຶ້ນ ໃນໄລ ຍະທາງ ຫລາຍກວ່າ 30 ກິໂລແມັດ.

ການຈັບປາຢູ່ ແມ່ນ້ຳຕິງເລສາບ ເພີ່ມຂຶ້ນສອງເທົ່າ

ໂດຍ: Niklas S. Mattson, Ngon Pengbun, Leng Sam Ath, Lieng Sopha, Gregory Cans, Ngon Pengby, Kent G. Hortle

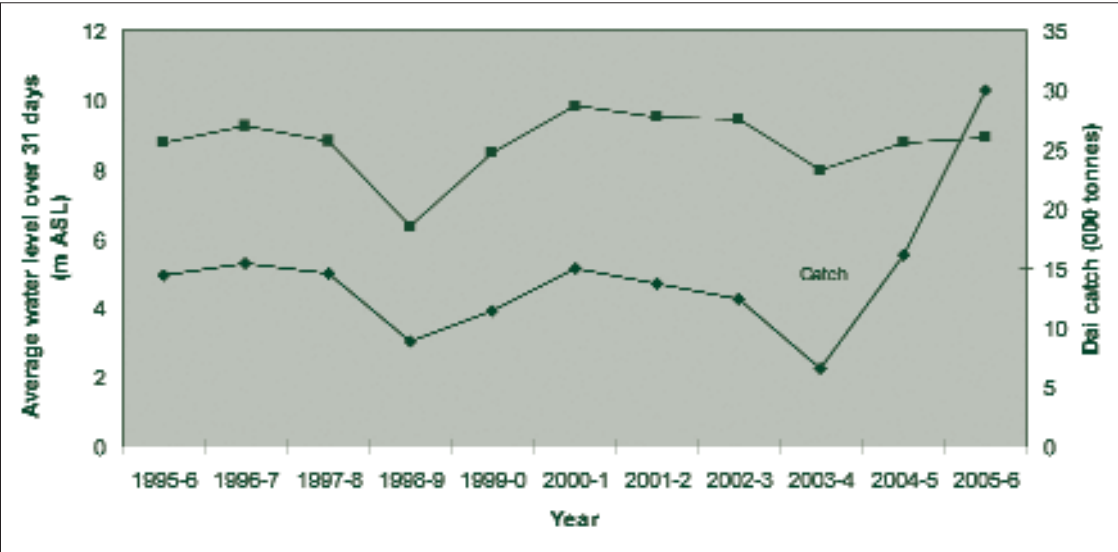
ການຫາປາໂດຍໃຊ້ dai ຢູ່ແມ່ນ້ຳຕິງເລສາບ ແມ່ນໄດ້ມີການເກັບກຳສະຖິຕິ ແລະ ຄຸ້ມຄອງໂດຍ ກົມປະມົງ ຂອງກຳປູເຈັງ ຮ່ວມກັບແຜນງານການປະມົງ ອົງການ MRC ມາແຕ່ກາງທົດສະວັດ 1990s. ການປະມົງໃນເຂດດັ່ງກ່າວແມ່ນເພື່ອຈັບເອົາປາເກັດນ້ອຍທີ່ອອກມາຈາກແມ່ນ້ຳ ກະເລດເລກ (Great lake) ເມື່ອປະລິມານນ້ຳ ເລີ່ມຫລຸດລົງ ໃນຊ່ວງກາງລະດູນ້ຳຖ້ວມ. ຊະນິດປາທີ່ຫາໄດ້ແມ່ນ ປາສ້ອຍ (ມີ ສອງຊະນິດ ຄື ປາສ້ອຍຫົວໂປ ແລະ ປາສ້ອຍຫົວແຫລມ (*Cirrhinus siamensis* and *Cirrhinus lobatus*) ຊຶ່ງກວມເອົາ 40% ຂອງຈຳນວນປາທີ່ຫາໄດ້ທັງໝົດ. ການປະມົງດັ່ງກ່າວແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນຫລາຍ, ຍ້ອນເຊື່ອກັນວ່າ ຜົນຜະລິດປາຈາກ dai ຈະເປັນຕົວບົ່ງຊີ້ເຖິງຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງຊັບພະຍາກອນປາ ຢູ່ເຂດ ກະເລດເລກ ຂອງແມ່ນ້ຳຕິງເລສາບ (Great Lake Tonle Sap).

ການຫາປາແມ່ນເລີ່ມແຕ່ເດືອນ ສິບ ຂອງທຸກໆປີ. ໃນປີ 2005, ປະລິມານປາທີ່ຫາໄດ້ ແມ່ນຂ້ອນຂ້າງຫລາຍ ຖ້າທຽບໃສ່ແຕ່ລະປີ ແລະ ຮອດເດືອນ 12 ປະລິມານປາທີ່ຫາໄດ້ແມ່ນຫລຸດລົງ ແລະ ໄດ້ ໜ້ອຍເປັນປະຫວັດສາດ ນັບແຕ່ໄດ້ມີການເກັບກຳສະຖິຕິຢ່າງເປັນ ລະບົບແຕ່ປີ 1995 ເປັນຕົ້ນມາ. ແຕ່ໃນເດືອນ 1/2006

ປະລິມານ ປາທີ່ຫາໄດ້ພັດເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ເປັນເດືອນທີ່ມີປະລິມານປາທີ່ຫາໄດ້ຫລາຍທີ່ສຸດ ນັບແຕ່ໄດ້ມີການເກັບ ກຳສະຖິຕິດັ່ງກ່າວມາ. ປະລິ ມານປາທີ່ຈັບໄດ້ ແມ່ນມີປະມານ 30,000 ໂຕນ, ໃນນີ້ສະເພາະ ຈັບໄດ້ໃນເດືອນ ມັງກອນ ແມ່ນມີເຖິງ 25,000 ໂຕນ (ຮູບ 1 ແລະ 2).

ຕາມຂໍ້ມູນຫາປາ ໃນລະດູການຫາປາ ຂອງປີ 2003-04 ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ມີຄວາມກ່ຽວພັນກັນຢ່າງຈະແຈ້ງ ລະຫວ່າງ ປະລິມານນ້ຳຖ້ວມສູງສຸດ ແລະ ຜົນຜະລິດປາທີ່ຫາໄດ້ ໃນຊ່ວງ ນ້ຳຖ້ວມ. ປະລິມານນ້ຳໃນປີ 2005 ບໍ່ສູງຫລາຍປານໃດ ແຕ່ຖ້າທຽບໃສ່ປີ 2004 ແລ້ວ ແມ່ນເພີ່ມຂຶ້ນຫລາຍ. ຂໍ້ມູນການປະມົງໃນເຂດນ້ຳຖ້ວມ ຢູ່ໃນໂລກ ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ປະລິມານນ້ຳສູງຂຶ້ນເທົ່າໃດ ແມ່ນຈະເພີ່ມແຫລ່ງອາຫານ ໃຫ້ປາ ຫລາຍຂຶ້ນເທົ່ານັ້ນ, ຊຶ່ງຈະສົ່ງຜົນກະທົບທາງບວກ ໃຫ້ແກ່ການ ຂະຫຍາຍພັນ ແລະ ຈະເລີນເຕີມໂຕຂອງປາ ໃນທຳມະຊາດ.

ໃນບົດລາຍງານຂອງ Hortle *et al* (2005) ໄດ້ຂຽນໄວ້ວ່າ ໃນປີ 2004 ກົມປະມົງ ຂອງກຳປູເຈັງໄດ້ ປະຊາສຳພັນ ແລະ ຫ້າມການນຳໃຊ້ເຄື່ອງມື ຜິດກົດຫມາຍ ເຂົ້າໃນການຫາປາ ລວມທັງ

ຮູບ 1: ສົມທຽບ ລະຫວ່າງ ການຈັບປາ ແລະ ລະດັບຂອງລະດັບນ້ຳ ຢູ່ທ່າເຮືອພະນົມເປັນ.

ການຕັກເຕືອນ ແລະ ປັບໄຫມ. ແລະ ໄດ້ມີການສະຫລຸບວ່າ ການປະຕິບັດດັ່ງກ່າວ ອາດເປັນສາເຫດນຶ່ງ ທີ່ເຮັດໃຫ້ ຈຳນວນ ປາທີ່ຫາໄດ້ ໃນປີ 2004-05 ເພີ່ມຂຶ້ນ. ການປະຊາສຳພັນ ໄດ້ສືບຕໍ່ໃນປີ 2005, ໄດ້ມີການປັບໄຫມ 14,855 ຄັ້ງ ຕໍ່ຜູ້ທີ່ລະເມີດ ໃນການໃຊ້ຖົງຈັບປາ (fyke nets) ບໍ່ຖືກຕາມຂະໜາດທີ່ ໄດ້ກຳນົດ, 11,516 ເທື່ອຄືນ ທີ່ໃຊ້ກະແສໄຟຟ້າຊອດປາ. ນອກຈາກນີ້ ຍັງໄດ້ຈັດຝຶກອົບຮົມ ຈຳນວນ 120 ຄັ້ງ ຊຶ່ງມີ ພະນັກງານ, ທະຫານ, ຕ່າງລວດ, ຊາວປະມົງ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງກ່ຽວຂ້ອງອື່ນໆ ເຂົ້າຮ່ວມ. ການຝຶກອົບຮົມ ສ່ວນຫລາຍແມ່ນການກະຈາຍຂໍ້ມູນ ໃນຮູບແບບຂອງປິດສະເຕີ ແລະ ແຜ່ນພັບໂຄສະນາຕ່າງໆ. ການໃຫ້ຄວາມຮູ້ໂດຍຜ່ານການສຶກສາ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ກົດລະບຽບຕ່າງໆ ໃນໄລຍະສອງປີຜ່ານມາ ແມ່ນສິ່ງຜົນກະທົບທາງບວກໃຫ້ແກ່ການປະມົງ ໂດຍການໃຊ້ dai.

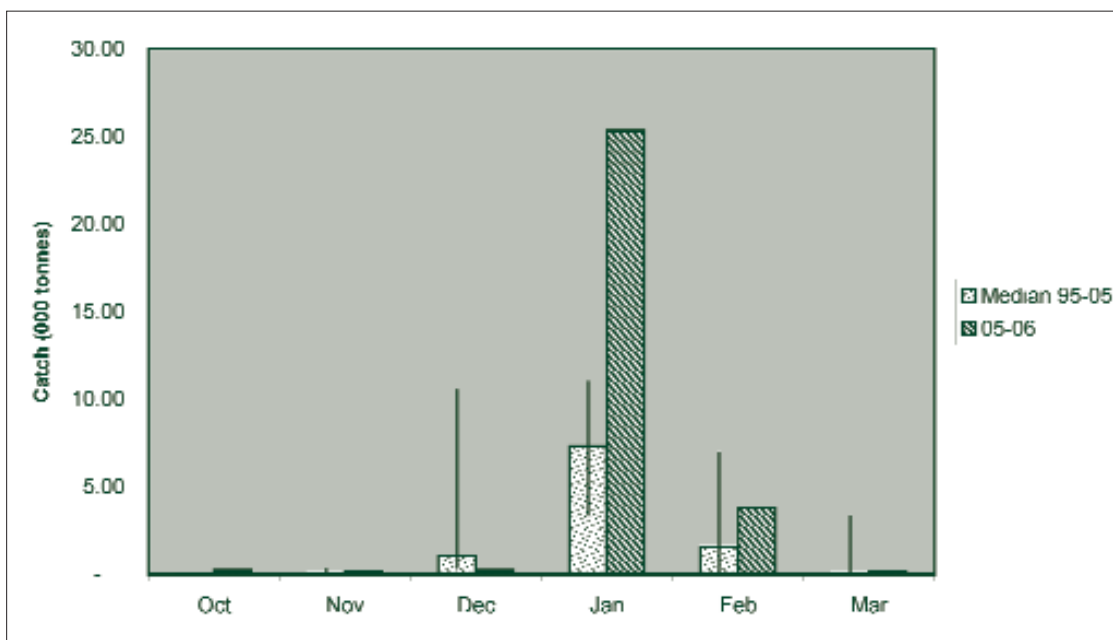
ອີກສາເຫດນຶ່ງ ທີ່ພາໃຫ້ຈຳນວນປາເພີ່ມຂຶ້ນອາດແມ່ນ ສະພາບນ້ຳຖ້ວມ ແລະ ອາຫານຫລາຍໃນປີ 2004-05 ເຮັດໃຫ້ປາທຳມະຊາດມີການຂະຫຍາຍໂຕ ຢ່າງເຕັມທີ່ ແລະ ຜົນຜະລິດໃນປີ 2005-06 ກໍ່ເພີ່ມຂຶ້ນໃນລະດັບສູງສຸດ.

ເຖິງແມ່ນວ່າ ຜົນຜະລິດປາຈະຫລຸດລົງໃນປີ 2003-04 (Hortle *et al* 2004) ແຕ່ຜົນຜະລິດໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຮອດຂັ້ນສູງສຸດ ໃນປີຕໍ່ມາ. ແຕ່ວ່າຄວາມກົດດັນຕໍ່ການປະມົງແມ່ນມີສູງ, ການຫລຸດຜ່ອນການນຳໃຊ້ເຄື່ອງມືແບບດັບສູນ ໂດຍຜ່ານການສຶກສາອົບຮົມ ແລະ ປັບໄຫມນັ້ນ ແມ່ນເປັນຕົວຢ່າງອັນດີ ອີກວິທີນຶ່ງ ທີ່ເຮັດໃຫ້ຜົນຜະລິດປາເພີ່ມຂຶ້ນ, ຊຶ່ງມີຕົວຢ່າງໃຫ້ເຫັນໃນການປະມົງທີ່ໃຊ້ມຸ້ງ (ຖົງ) ຢູ່ແມ່ນ້ຳ ຕົງເລສາບ.

ເອກະສານອ້າງອີງ:

Hortle Kent G., Ngor Pengbun, Hem Rady and Lien Sopha (2005). Trends in the Cambodian dai fishery: floods and fishing pressure. *Catch and Culture* 10 (1):7-9

Hortle Kent G., Ngor Pengbun, Hem Rady and Lien Sopha (2004). Tonle Sap yields record haul. *Catch and culture* 11 (1): 3.7.

ຮູບ 2: ຄ່າສະເລັ່ງ (median) ຂອງປາທີ່ຫາໄດ້ ໃນແຕ່ລະເດືອນ 1995-2005. ເສັ້ນຊື່ພື້ນ ແມ່ນສະແດງເຖິງຄວາມບຸ່ງບັນເຊີນຈຳນວນ ໃຫຍ່ສຸດ-ໜ້ອຍສຸດ ຂອງປາທີ່ຫາໄດ້.

ລາວ ແລະ ກຳປູເຈັຍ ລົງນາມ ເພື່ອຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນ ສັດນ້ຳ ຢູ່ເຂດສີພັນດອນ ແລະ ຊຽງແຕງ

ໂດຍ: Sourasay Phoumavong*

ການຄຸ້ມຄອງການປະມົງເຂດຊາຍແດນ ແມ່ນບໍ່ພຽງແຕ່ເປັນ ບັນຫາທີ່ສັບສົນ ທີ່ຂະແໜງການກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ຊາວປະມົງ ທີ່ອາໄສຢູ່ເຂດຊາຍແດນ ລາວ ກຳປູເຈັຍ ຕ້ອງໄດ້ປະເຊີນກັບມັນ. ນອກຈາກບັນຫາການຫາປາແລ້ວ ຢູ່ເຂດດ່ານກວດກາ ເວີນຄາມ ຂອງລາວ ແລະ Chhouteal ຂອງກຳປູເຈັຍ ກໍ່ມີບັນຫາກັບນັກທ່ອງທ່ຽວ, ເຂດວັງປາຂ່າ ຖືກລົບກວນ ແລະ ການຖິ້ມສິ່ງເສດເຫຼືອໃສ່ແມ່ນ້ຳ. ບັນຫາດັ່ງກ່າວ ແມ່ນສ້າງຄວາມໜັກໃຈ ໃຫ້ແກ່ຂະແໜງການກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ໄດ້ຮ່ວມກັນຊອກວິທີແກ້ໄຂ ໂດຍການຈັດກອງປະຊຸມ ກ່ຽວກັບ ການຄຸ້ມຄອງ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ຢູ່ເຂດຊາຍແດນ ທີ່ຈັດຂຶ້ນຢູ່ປາກເຊ ໃນເດືອນ 03/2006.

ໃນກອງປະຊຸມດັ່ງກ່າວ ທ່ານຮອງເຈົ້າແຂວງ ທັງສອງຝ່າຍ ແມ່ນເຫັນພ້ອມກັນວ່າ ການຫາປາໂດຍໃຊ້ສານເຄມີເບືອປາ, ໃຊ້ລະ

ເບີດ ແລະ ວິທີການຫາປາແບບດັບສູນ ແມ່ນສ້າງບັນຫາຫຼັກ ໃຫ້ແກ່ການປະມົງ. ການຫາປາຢູ່ວັງປາຂ່າ ກໍ່ສ້າງບັນຫາໃຫຍ່ ໃຫ້ແກ່ການຄຸ້ມຄອງ ລວມທັງເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳ ສາມແຫ່ງ ຂອງສອງປະເທດ. ສອງເຂດ ທີ່ຢູ່ຝ່າຍລາວຄື ເມືອງໂຂງ ແລະເມືອງມູນລະປະໂມກ ແມ່ນໄດ້ສະເໜີເຂົ້າໃນ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ຂອງ ສິນທິສັນຍາ ລາມຊາ ໃນປີ 1971. ແຫ່ງທີ່ ສາມ ແມ່ນຢູ່ ເມືອງ Thala Borivath, ແຂວງ ຊຽງແຕງ ຂອງກຳປູເຈັຍ ແມ່ນໄດ້ເຂົ້າຢູ່ໃນ ສິນທິສັນຍາ ລາມຊາ ແລ້ວ. ທັງສອງຝ່າຍແມ່ນເຫັນດີເປັນເອກະພາບກັນ ການປ່ອຍໃຫ້ມີການຫາປາ ໃນລະດູປາຂຶ້ນໄຂ່ ແມ່ນເປັນອີກບັນຫານຶ່ງ ທີ່ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ການຄຸ້ມຄອງການປະມົງຢູ່ເຂດດັ່ງກ່າວ.

ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາດັ່ງກ່າວ ທ່ານຮອງເຈົ້າແຂວງ ໄດ້ຕົກລົງຊອກຫາ

ການເຊັນບົດບັນທຶກຄວາມເຂົ້າໃຈ ທີ່ ຊຽງແຕງ ກຳປູເຈັຍ.

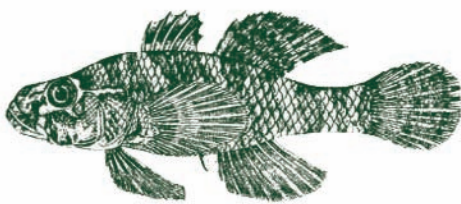
ວິທີການແກ້ໄຂບັນຫາໄລຍະສັ້ນ ແລະ ວາງແຜນເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາການຄຸ້ມຄອງການປະມົງ ໃນໄລຍະຍາວ. ໃນບາດກ້າວທຳອິດ, ເພິ່ນໄດ້ມີຄວາມເຫັນໃຫ້ພະນັກງານປະມົງ ທັງສອງຝ່າຍຮ່ວມກັນເປີດ ກອງປະຊຸມ ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາ ການນຳໃຊ້ເຄື່ອງມືຫາປາຜິດກົດຫມາຍ ແລະ ຊອກຫາວິທີທາງ ເພື່ອຫລຸດຜ່ອນ ວິທີການຫາປາແບບດັບສູນ ໃນເຂດດັ່ງກ່າວ. ທັງສອງຝ່າຍເຫັນພ້ອມກັນວ່າ ຕ້ອງໄດ້ມີການຄົ້ນຄ້ວາລະອຽດເພີ່ມເຕີມ ເພື່ອຈະກຳນົດເຂດສະຫງວນ ບ່ອນປາວ່າງໄຂ່ ກ່ອນທີ່ຈະສ້າງແຜນແມ່ບົດ ສຳຫລັບເຂດສະຫງວນ ບ່ອນຂະຫຍາຍພັນປາ.

ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫານັກທ່ອງທ່ຽວ ແລະ ວັງປາຂ່າ, ທັງສອງຝ່າຍເຫັນດີ ຕ້ອງຊອກຫາມາດຕະການແກ້ໄຂ ແລະ ວາງລະບຽບການອອກ. ຕົວຢ່າງ ຢູ່ເຂດ ເວີນຄາມ ແລະ Anlong Chhou ແມ່ນບໍ່ມີແຜນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຮອງຮັບ ນັກທ່ອງທ່ຽວ. ບັນຫາການແລ່ນເຮືອ ໂດຍສະເພາະແມ່ນເຮືອໄວ ທີ່ສົ່ງສຽງດັງ ນັບທັງ ການເກັບປີ້ໂດຍສານນຳນັກທ່ອງທ່ຽວ ທີ່ບໍ່ເປັນເອກະພາບກັນ. ຢູ່ໃນວັງປາຂ່າ ການນຳໃຊ້ມອງຫາປາ, ໃຊ້ຢາເບືອປາ ແລະ ລະເບີດ ແມ່ນເປັນ ບັນຫາໃຫຍ່. ນອກນີ້ ການແລ່ນເຮືອຜ່ານວັງປາຂ່າ ຍັງກໍ່ໃຫ້ເກີດ ມີອຸປະຕິເຫດ ເຮືອຕຳກັນ ແລະ ສົ່ງສຽງຟືດນັ້ນອີກດ້ວຍ.

ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາດັ່ງກ່າວ ທັງສອງຝ່າຍແມ່ນເຫັນດີ ມອບໃຫ້ອົງການຈັດຕັ້ງກ່ຽວຂ້ອງ ສ້າງແຜນການ ພັດທະນາການທ່ອງທ່ຽວ ລວມທັງການແກ້ໄຂບັນຫາການແລ່ນເຮືອຜ່ານວັງປາຂ່າ ກໍ່ຕ້ອງໄດ້ມີມາດຕະການແກ້ໄຂ. ນັບທັງບັນຫາ ການກຳຈັດເສດຂີ້ເຫຍື້ອ ແລະ ນ້ຳເສັຽ ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງຕ້ອງໄດ້ ປະສານສົມທົບກັບຂະແໜງການທ່ອງທ່ຽວ ເພື່ອໃຫ້ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກຳຈັດສິ່ງເສດເຫຼືອ ເຂົ້າຢູ່ໃນແຜນການຂອງການທ່ອງທ່ຽວ.

ບັນດາ ບັນຫາທີ່ຕ້ອງແກ້ໄຂ ແລະ ຂໍ້ຊີ້ແນະວິທີແກ້ໄຂບັນຫາ ເພື່ອປັບປຸງ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ດິນບໍລິເວນນ້ຳເຂດຊາຍແດນ ແມ່ນໄດ້ບັນທຶກໄວ້ ໃນຍັດຕິຂອງກອງປະຊຸມ ທີ່ເຊັນກັນ ລະຫວ່າງ ທ່ານຮອງເຈົ້າແຂວງ ແຂວງຈຳປາສັກ ແລະ ຮອງເຈົ້າແຂວງ ຊຽງແຕງ ໃນວັນທີ 12 ເດືອນ 7 ປີ 2006.

*ທ່ານ ສຸຣາໄຊ ພູມາວົງ ຮອງຫົວໜ້າ ຄະນະຄຳມະການ ແມ່ນ້ຳຂອງແຫ່ງຊາດລາວ

ການປະມົງຂອງ ລາວ-ກຳປູເຈັຍ ຕ້ອງການວິທີການຄຸ້ມຄອງແບບໃໝ່

ໂດຍ: Thomas Augustinus, Wolf Hartmann, Alyne Delaney and Aloun Phonvisay

ລີ້ ແມ່ນເຄື່ອງມືຫາປາ ທີ່ສຳຄັນຊະນິດນຶ່ງ ໃນເຂດສີພັນດອນ

ການປະມົງຢູ່ສີພັນດອນ ໃກ້ກັບຊາຍແດນລາວ-ກຳປູເຈັຍ ແມ່ນໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ຈາກການພັດທະນາ ຂອງຂະແໜງການອື່ນ ທີ່ບໍ່ແມ່ນມາຈາກຂະແໜງການປະມົງໂດຍກົງ. ການຊອກຫາຜູ້ສະໜັບສະໜູນ ໃນການແກ້ໄຂ ແລະຕັດສິນບັນຫາ ຈຶ່ງເປັນສິ່ງທ້າທາຍ ສຳຫລັບ ຊາວປະມົງ ໃນການຄຸ້ມຄອງການປະມົງຢູ່ເຂດດັ່ງກ່າວ.

ການພັດທະນາໃນຂະແໜງການຕ່າງໆ ທີ່ດຳເນີນຢູ່ໃນປະຈຸບັນ ແມ່ນສົ່ງຜົນສະທ້ອນຕໍ່ ການຊຸດຄົ້ນ ຊັບພະຍາກອນສັດນ້ຳ ຢູ່ເຂດສີພັນດອນ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນການປັບປຸງເສັ້ນທາງເລກທີ 13 ແຕ່ ປາກເຊ ຫາຊາຍແດນລາວກຳປູເຈັຍ ທີ່ສ້າງສຳເລັດໃນປີ 2000, ການປັບປຸງ ລະບົບເກັບຮັກສາປາໄວ້ໄດ້ດີນກວ່າເກົ່າ, ການຂົນສົ່ງສິນຄ້າມີຄວາມສະດວກ ແລະ ສາມາດຂົນສົ່ງໄດ້ຫລາຍ ຂຶ້ນ, ລວມທັງເຄື່ອງມືຫາປາ ກໍ່ໄດ້ມີການດັດແປງໃຫ້ສາມາດຈັບປາໄດ້ ຫລາຍຂຶ້ນ. ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ປະຊາຊົນເຂົ້າຫາຕະຫລາດໃນ ຕົວເມືອງໄດ້ໄວຂຶ້ນ ແລະ ມີການຍາດຊຶ່ງກັນຫາປາ ຊຶ່ງເປັນສາ ເຫດເຮັດໃຫ້ ມີຜົນກະທົບຕໍ່ ການຂະ

ຫຍາຍຕົວຂອງຊັບພະຍາ ກອນ ປາທຳມະຊາດ. ແຕ່ກ່ອນການຫາປາແມ່ນເພື່ອບໍລິໂພກພາຍໃນຄອບຄົວເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ປະຈຸບັນ ແມ່ນຫາເພື່ອຂາຍ ສ້າງລາຍຮັບໃຫ້ຄອບຄົວ. ການຫາປາເພື່ອຄ້າຂາຍ ແມ່ນເປັນບັນຫາທີ່ສັບຊ້ອນ. ຊຶ່ງການຫາປາດັ່ງກ່າວບໍ່ແມ່ນແຕ່ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ຊັບພະຍາກອນສັດນ້ຳເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງສົ່ງຜົນສະທ້ອນຕໍ່ ຮີດຄອງປະເພນີ ການປະມົງໃນແມ່ນ້ຳຂອງ ທີ່ມີການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຮ່ວມກັນ ແລະ ແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ໃຫ້ເທົ່າທຽມກັນ. ວິທີການຫາປາ ໂດຍການຕັ້ງປາກແມ່ນ້ຳ, ເປັນການກົດກັນ ການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງປາ ເພື່ອວາງໄຂ່ ແມ່ນການກະທຳທີ່ຖືວ່າ ທຳລາຍຊັບພະຍາກອນປາ. ແຕ່ການນຳໃຊ້ມືອງທີ່ມີຕາມອງໃຫຍ່ ແລະ ມີຄວາມຍາວເຖິງ 200 ແມັດ ຂອງຊາວປະມົງ ທີ່ມີຖານະດີ ແມ່ນຈັດຢູ່ໃນການຫາປາທີ່ສົ່ງຜົນກະທົບໜ້ອຍຕໍ່ຊັບພະຍາກອນປາ, ແຕ່ເປັນການ ເອົາປຽບຕໍ່ຊາວປະມົງຜູ້ທີ່ມີມືອງໜ້ອຍ ໃນການຫາປາ ຊຶ່ງຈະເຮັດໃຫ້ເບີເຊັ່ນຫາປາໄດ້ມີຕຳ ແລະ ເປັນການຂັດຕໍ່ ຮີດຄອງປະເພນີ ທີ່ວ່າແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດໃຫ້ເທົ່າທຽມກັນ.

ໃນປະຈຸບັນ ປາທີ່ຫາໄດ້ຢູ່ເຂດສີພັນດອນ ແມ່ນໄດ້ສົ່ງໄປຂາຍຢູ່ ຫລາຍແຂວງ ທີ່ມີໄລຍະທາງຍາວໄກ. ປາຈະຖືກຂົນສົ່ງ ແລະ ນຳ ມາຂາຍຢູ່ ຕະຫລາດແລງ ແລະ ຕະຫລາດ ດາວເຮືອງ ຢູ່ປາກເຊ ແລະ ສ່ວນນຶ່ງແມ່ນຖືກສົ່ງຕໍ່ຂຶ້ນໄປ ຫາຕະຫລາດທົ່ງຂັນຄຳຢູ່ ນະ ຄອນຫລວງວຽງຈັນ ຫລື ສົ່ງໄປຂາຍຢູ່ໄທ. ຕະຫລາດປາຢູ່ກຳປູເຈັງ ກໍ່ຄ້າຍຄື ກັນກັບຢູ່ສີພັນດອນ, ປາຈະຖືກນຳສົ່ງມາຂາຍຢູ່ລາວ ແລະ ໄທ. ພໍ່ຄ້າຝ່າຍລາວ ແມ່ນຈະລົງທຶນຊື້ກະຖ້ຽນນ້ຳກ້ອນ ໃຫ້ແກ່ພໍ່ຄ້າຄົນ ກາງ ຂອງກຳປູເຈັງ ເຮັດໃຫ້ເຂົາເຈົ້າ ສາມາດ ຂົນສົ່ງປາລົດ ໄດ້ໃນ ໄລຍະທາງທີ່ໄກຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ. ການເຄື່ອນ ຍ້າຍຂອງປາ ບວກກັບ ການຄ້າຂາຍປາທີ່ຫາໄດ້ ແມ່ນກໍ່ໃຫ້ເກີດມີ ການຄ້າຂາຍປາ ລະຫວ່າງຊາຍແດນ ກວ້າງຂວາງອອກຕື່ມ.

ການຂະຫຍາຍຕົວທາງດ້ານການສື່ສານ ໂດຍສະເພາະແມ່ນທໍລະ ສັບມິຕິ ທີ່ມີຢູ່ທົ່ວໄປ ແມ່ນເຮັດໃຫ້ການວາງລາຄາປາ ອີງໃສ່ຄວາມ ຕ້ອງການຂອງຕະຫລາດ. ອີງຕາມການໃຫ້ສຳພາດ ຂອງພະນັກ ງານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ໄດ້ໃຫ້ຮູ້ວ່າ ປາບາງຊະນິດແມ່ນຫາຍາກ ຍ້ອນ ການຊ່ວງຊຶ່ງກັນຫາຫລາຍ ແລະ ອີກດ້ານນຶ່ງ ແມ່ນຍ້ອນຄວາມ ຕ້ອງການຂອງຕະຫລາດມີສູງ ເປັນສາເຫດໃຫ້ລາຄາປາ ມີການ ປ່ຽນແປງ ໂດຍສະເພາະແມ່ນປາຊະນິດໃຫຍ່. ປາຈະມີລາຄາແພງ ໃນເວລາມີຈຳນວນໜ້ອຍ, ຊາວປະມົງ ແມ່ນຕ້ອງເພີ່ມເວລາ ຫາ ປາຂຶ້ນ ເພື່ອຫາໃຫ້ໄດ້ຫລາຍ ແລະ ຍົກລາຍຮັບຂອງເຂົາເຈົ້າໃຫ້ ສູງຂຶ້ນ. ໃນມູມມອງຂອງການຄຸ້ມຄອງແລ້ວ ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນ ຕ້ອງໄດ້ຮັບຮູ້ ກົດເກນດັ່ງກ່າວ ແຕ່ເປັນການຍາກທີ່ຈະຫາວິທີ ແກ້ໄຂ.

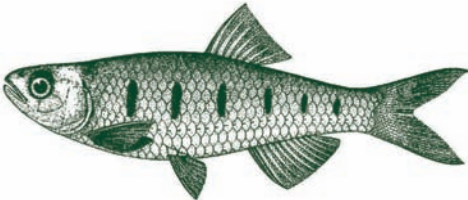
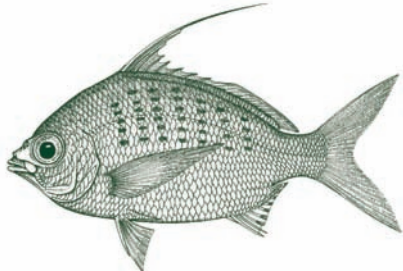
ຍ້ອນວ່າແຫລ່ງຊັບພະຍາກອນສັດນ້ຳ ແມ່ນມີຂອບເຂດກວ້າງ ຂວາງ ແລະ ການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງປາ ແມ່ນບໍ່ມີພິມແດນ, ບວກກັບ ຜົນກະທົບ ທີ່ເກີດຂຶ້ນຕໍ່ກັບ ການປະມົງຢູ່ສີພັນດອນ. ອີງການຈັດ ຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຈຶ່ງຊອກຫາວິທີ ຄຸ້ມຄອງການປະມົງຜ່ານຊາຍແດນ. ການຄຸ້ມຄອງແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ລະຫວ່າງຂະແໜງການຂອງລັດ ແລະ ຜູ້ຕາງໜ້າຂອງກຸ່ມຊາວປະມົງ ລະຫວ່າງສອງປະເທດ ແມ່ນ ມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.

ຈາກຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ຈາກການສຳພາດຊາວປະມົງ ກຳປູເຈັງ ແລະ ລາວ ທີ່ຫາປາຮ່ວມກັນ ໃນເຂດຊາຍແດນ ໄດ້ໃຫ້ຮູ້ວ່າ ບັນດາກົດລະ

ບຽບໃນການຫ້າມຫາປາ ສ່ວນຫລາຍແມ່ນຄືກັນ. ການຫາປາ ໂດຍໃຊ້ເຄື່ອງມືແບບດັບສູນ ແມ່ນເປັນກົດລະບຽບທາງການ ຂອງ ສອງປະເທດ. ແລະ ຍັງມີລະບຽບການ ຂອງຊາວປະມົງເອງ ທີ່ກຳ ນົດເຂດຫາປາ ຮ່ວມກັນ ໃນເຂດຊາຍແດນ.

ໃນປະຈຸບັນ ການຮ່ວມມືລະຫວ່າງ ຂະແໜງການປະມົງ ຂອງລາວ ແລະ ກຳປູເຈັງ ແມ່ນໄດ້ເຊັນສັນຍາກັນ ໃນຮູບແບບ ບົດບັນທຶກ ຄວາມເຂົ້າໃຈ (MOU). ແຕ່ການປະສານງານກັນ ລະຫວ່າງ ຂະແໜງການກ່ຽວຂ້ອງ ແມ່ນເຮັດບໍ່ທັນໄດ້ດີ ເທົ່າທີ່ຄວນ. ໃນລະ ດັບລັດຖະບານ, ກອງປະຊຸມ ຂອງຄະນະທີ່ປຶກສາ ດ້ານການ ຄຸ້ມຄອງການປະມົງ (Technical Advisory Body on Fisheries Management) ຊຶ່ງເປັນ ອະນຸກຳມະການ ລະດັບ ພາກພື້ນສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານ ທຶນໂດຍ MRC ແມ່ນມີຄວາມ ສົນໃຈໃນບັນຫາການປະມົງຂ້າມຊາຍແດນ ຊຶ່ງຈະເປັນບັນຫາ ທີ່ສຳຄັນໃນອານາຄົດ. ໃນລະດັບຊາວປະມົງ, ກໍ່ໄດ້ມີການຈັດຕັ້ງ ກຸ່ມຊາວປະມົງ ໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ ໂດຍມີ ຜູ້ຕາງໜ້າຊາວປະມົງ ຈາກລາວ ແລະ ກຳປູເຈັງ ເຂົ້າຮ່ວມ. ແຕ່ວ່າ ການປະສານງານ ແລະ ຕິດຕໍ່ພົວພັນ ກັນ ລະຫວ່າງອົງການຈັດຕັ້ງລັດ ແລະ ກຸ່ມຊາວ ປະມົງ ໃນການ ຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນສັດນ້ຳ ແມ່ນສາມາດປັບ ປຸງໃຫ້ ດີຂຶ້ນໄດ້, ຊຶ່ງຕົວຢ່າງ ໃນການພະຍາຍາມ ປັບປຸງການພົວ ພັນດັ່ງກ່າວ ແມ່ນໄດ້ຈັດຕັ້ງ ໃນການປະຕິບັດ ຜ່ານໂຄງການ ຄຸ້ມຄອງ ຊີວະນາໆພັນໃນແມ່ນ້ຳຂອງ ຊຶ່ງໄດ້ມີ ໂຄງການ ອານຸລັກປາຄ່າ ໃນເຂດດັ່ງກ່າວ.

ການຄຸ້ມຄອງການປະມົງຢູ່ສີພັນດອນ ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງ ໄດ້ມີການຮ່ວມມືກັນ ລະຫວ່າງ ລັດຖະບານ ແລະ ຊາວປະມົງທັງ ລາວ ແລະ ກຳປູເຈັງ ທີ່ຈະຮ່ວມມືກັນ ໃນການນຳໃຊ້ ແລະ ປົກປັກ ຮັກສາ ແລະ ນຳໃຊ້ໃຫ້ຍືນຍານ. ການສ້າງໃຫ້ມີການປະສານສົມ ທົບກັນ ລະຫວ່າງ ຊາວປະມົງ ແລະ ຂະແໜງການຂອງລັດ ຢູ່ ແຂວງຈຳປາສັກ ກັບ ແຂວງ ຊຽງແຕງ ຂອງກຳປູເຈັງ ແມ່ນນຶ່ງ ໃນຫ້າຈຸດປະສົງ ຂອງກໍລະນີສຶກສາ ການຄຸ້ມຄອງການປະມົງຢູ່ ຊາຍແດນ ຂອງອົງການ MRC ແລະ ສະຖາບັນຄຸ້ມຄອງ ການ ປະມົງ ຂອງ ແດນມາກ (IFM) ຊຶ່ງໄດ້ຮັບທຶນຈາກ Challenge Programme for Water and Food. ຊຶ່ງຜົນຂອງການສຶກສາ ແມ່ນຈະໄດ້ນຳສະເໜີ ຢູ່ໃນວາລະສານການປະມົງ ສະບັບຕໍ່ໄປ.

ກຳປູເຈັງ ມີກົດໝາຍການປະມົງ ສະບັບໃໝ່ແລ້ວ

ໂດຍ: Chan Sarun

ກ່ອນໜ້າທີ່ເປັນຫົວເມືອງຂຶ້ນຂອງຝັ່ງ, ບ່ອນຫາປາຂອງປະຊາຊົນ ແມ່ນເປັນຂອງລວມໝູ່ ແລະ ບໍ່ມີກົດລະບຽບ, ດຳລັດ ແລະ ກົດໝາຍໃດໆ ກ່ຽວກັບການປະມົງເລີຍ. ໃນຊ່ວງທີ່ເປັນຫົວເມືອງຂຶ້ນ ໄດ້ມີການຮ່າງກົດລະບຽບການປະມົງຂຶ້ນຫລາຍສະບັບ, ຊຶ່ງເລີ່ມຈາກ Royal regulation ໃນປີ 1872 ຊຶ່ງມີການອະນຸຍາດໃຫ້ຫາ ປາຕັນໜ້ານ້ຳ ແລະ ຄອງນ້ຳ ເປັນບາງສ່ວນ.

ໄດ້ມີການອອກດຳລັດເພີ່ມ ຊຶ່ງລວມມີການຈັດກຸ່ມຂອງ fishing lots ເພື່ອທຳການປະມູນ ແລະ ກຳນົດຂະໜາດ ຂອງເຄື່ອງມືຫາປາ. ຫລັງຈາກຊ່ວງເປັນຫົວເມືອງຂຶ້ນ ກຳປູເຈັງ ໄດ້ສ້າງລະບຽບການ (A code) ຂຶ້ນໃນປີ 1956 ເພື່ອຄຸ້ມຄອງການປະມົງນ້ຳຈືດ, ຊຶ່ງ ລວມມີ 11 ພາກ ແລະ 134 ມາດຕາ. ສຳລັບລະບຽບການຄຸ້ມຄອງການປະມົງທະເລ ແມ່ນໄດ້ສ້າງຂຶ້ນໃນປີ 1958. ຊຶ່ງລະບຽບ ການດັ່ງກ່າວ ແມ່ນໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ ຈົນຮອດທົດສະວັດ 1970s ແລະໄດ້ຍຸດເຊົາໃຊ້ ໃນສະໄໝ ປອດປົດ ປົກຄອງ ໃນປີ 1975.

ເມື່ອປະເທດຊາດມີອິດສະລະພາບ ໃນປີ 1979 ຂະແໜງການປະມົງ ໄດ້ຮັບການສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນໃໝ່ ຈາກກົມປະມົງ ຊຶ່ງເມື່ອກ່ອນ ແມ່ນຂຶ້ນກັບ ກະຊວງການຄ້າ ແລະ ໄດ້ຍ້າຍມາ ຂຶ້ນກັບກະຊວງກະສິກຳ ໃນປີ 1980. ພັກປະຊາຊົນປະຕິວັດ ກຳປູເຈັງ ໃນຊ່ວງນັ້ນ ແມ່ນໄດ້ກຳນົດ ເຂດຫາປາ ຢູ່ເຂດເກົ່າ ຄືກັບໄລຍະຜ່ານມາ.

ໃນປີ 1987 ທ່ານ ນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ຮຸນເຊັນ ໄດ້ ເຊັນຮັບຮອງເອົາ ກົດໝາຍປະມົງ ສະບັບໃໝ່ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍ 6 ພາກ, 44 ມາດຕາ. ໃນຊ່ວງ 12 ປີ ຈາກນັ້ນມາ ການປະມົງ ຢູ່ໃນກຳປູເຈັງ ໄດ້ມີການຂະຫຍາຍຕົວ ແລະ ມີບົດບາດໃນພາກພື້ນ ແລະ ສາກົນ. ເພື່ອຮອງຮັບເອົາການ ປ່ຽນແປງ ດັ່ງກ່າວ ກົມປະມົງ ໂດຍໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫລືອ ດ້ານວິຊາການ ຈາກທະນາຄານໂລກ ໄດ້ດັດແກ້ກົດໝາຍປະມົງຄືນໃໝ່ ໃນປີ 1999, ໂດຍລວມມີ 15 ພາກ ແລະ

169 ມາດຕາ. ຢູ່ໃນຊ່ວງດັດ ແກ້ກົດໝາຍດັ່ງກ່າວ ນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ຮຸນເຊັນ ໄດ້ດັດແກ້ ກົດລະບຽບ ຂອງການມອບບ່ອນ ໃສ່ Fishing lots ຊຶ່ງແຕ່ກ່ອນ ແມ່ນມອບໃຫ້ເອກະຊົນ ປະມູນ, ໂດຍໄດ້ລຸດ ເນື້ອທີ່ດັ່ງກ່າວລົງ 56,46% ຊຶ່ງສາມາດເພີ່ມເນື້ອທີ່ຫາປາປະມານ 538,522 ເຮັກຕາ ໃຫ້ແກ່ການປະມົງ ຂະໜາດນ້ອຍ ແບບຄອບຄົວ.

ໃນປີ 2003 ກົດໝາຍສະບັບປັບປຸງໄດ້ ສົ່ງໃຫ້ ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປະມົງ ເພື່ອພິຈາລະນາ, ເພື່ອໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບກົດໝາຍປ່າໄມ້, ກົດໝາຍປະມົງ ໄດ້ຮັບການດັດແກ້ອີກເທື່ອນຶ່ງ ຊຶ່ງມີ 27 ພາກ 125 ມາດຕາ. ເພື່ອໃຫ້ສອດຄ່ອງ ແລະ ກະກຽມເຂົ້າໃນອົງການ ການຄ້າໂລກ (WTO) ກົດໝາຍປະມົງໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂດັດແປງ ເທື່ອສຸດທ້າຍ ລວມມີ 17 ພາກ, 109 ມາດຕາ ແລະໄດ້ຮອງຮັບ ເອົາຢ່າງເປັນທາງການ ໃນເດືອນ ມັງກອນ 2004.

ກົດໝາຍປະມົງ ແມ່ນມີຈຸດປະສົງ ເພື່ອຮັບປະກັນ ການປົກປັກຮັກສາ ແລະ ນຳໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນປະມົງ ໃຫ້ຍືນຍານ ໄປຄຽງຄູ່ກັບ ການພັດທະນາ ທາງດ້ານ ວັດທະນະທຳ, ເສດຖະກິດ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມ. ກົດໝາຍປະມົງສະບັບໃໝ່ນີ້ ຍັງ ໃຫ້ສິດຊຸມຊົນ ໃນການຄຸ້ມຄອງ ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນປະມົງ ເຂົ້າໃນການດຳລົງຊີວິດປະຈຳວັນ, ບຸນປະເພນີ ແລະ ວັດທະນາທຳຕ່າງໆ ໂດຍການສ້າງຕັ້ງ ຊຸມຊົນປະມົງຂຶ້ນ (community fisheries). ການນຳໃຊ້ເຄື່ອງມືຫາປາແບບດັບສູນແມ່ນຈະໄດ້ຮັບການປັບໄໝ ແລະ ລົງໂທດໜັກ ຢູ່ໃນກົດໝາຍໃໝ່.

ເພື່ອໃຫ້ບັນລຸເປົ້າໝາຍຫລັກ ໃນການພັດທະນາທາງວັດທະນາທຳ ແລະ ເສດຖະກິດໃຫ້ໝັ້ນຄົງນັ້ນ, ມັນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີກົດໝາຍປະມົງ ທີ່ກວມເອົາທຸກບັນຫາ ແລະ ຮັບປະກັນສິດ ຜົນປະໂຫຍດຂອງຊາດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ຊຸມຊົນຊາວປະມົງ, ປະກອບສ່ວນເຂົ້າ ໃນການ ຫລຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຈົນ, ຮັບປະກັນໃຫ້ມີການນຳໃຊ້ຊັບ ພະຍາກອນທຳມະຊາດໃຫ້ຍືນຍານ.

ກົດໝາຍປະມົງ ຈະເປັນເຄື່ອງມືທີ່ດີ ທີ່ຈະຊ່ວຍ ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການປົກປັກຮັກສາ ແລະ ຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນສັດນ້ຳ ຂອງກຳປູ ເຈັງ ໃຫ້ມີການນຳໃຊ້ແບບຍືນຍົງ ເພື່ອປົກປັກຮັກສາ ຄວາມອຸດົມສົມບູນ ຂອງທຳມະຊາດໃວ້ໃຫ້ແກ່ຄົນລຸ້ນຕໍ່ໄປ.

ອາສາສະມັກ (ຕໍາຫລວດນໍ້າ) ຢູ່ກໍາປູເຈັງ ພ້ອມແລ້ວ ທີ່ຈະກວດກາເວນຍາມ ວັງສະຫງວນປາຂ່າ ຢູ່ກໍາປູເຈັງ.

ໂດຍ: Peter Starr

ກໍາປູເຈັງໄດ້ຈັດຝຶກອົບຮົມ ໃຫ້ແກ່ອາສາສະມັກຫລາຍຄົນ ເພື່ອ ປ້ອງກັນ ເວນຍາມ ວັງສະຫງວນ ປາຂ່າ (*Orcaella brevirostris*) 6 ແຫ່ງ ຢູ່ໃນຂອບເຂດ 200 ກິໂລແມັດ ຂອງລໍາແມ່ນໍ້າຂອງ ລະຫວ່າງ Kratie ຂອງກໍາປູເຈັງ ຫາຊາຍແດນຂອງລາວ.

ການຝຶກອົບຮົມດັ່ງກ່າວແມ່ນຈັດຂຶ້ນໂດຍ ຄະນະກຳມະທິການ ອານຸລັກປາຂ່າ ແລະ ພັດທະນາການທ່ອງທ່ຽວ ເຊິ່ງອານຸລັກ ໃນ ແມ່ນໍ້າຂອງ (Commission for the Mekong River Dolphin Conservation and Eco-tourism Development). ການຝຶກ ອົບຮົມດັ່ງກ່າວ ແມ່ນໄດ້ດໍາເນີນໄປ ເປັນເວລາ 20 ວັນ ໂດຍໄດ້ ເນັ້ນໃສ່ວິທີການທີ່ປອດໄພໃນການເດີນທາງທາງນໍ້າ (lifesaving) ຊຶ່ງຈັດຂຶ້ນ ໃນເດືອນ ເມສາ ຫາ ພຶດສະພາ 2006 ແລະ ຄັ້ງທີ່ສອງ ຈະຈັດຂຶ້ນອີກ ໃນຕົ້ນປີ 2007.

Dr. Touch Seang Tana ຮອງອໍານວນການໃຫຍ່ ຂອງຄະນະ ກຳມະທິການ ອານຸລັກປາຂ່າ ແລະ ພັດທະນາການທ່ອງທ່ຽວ ໃນ ແມ່ນໍ້າຂອງ ເຊິ່ງອານຸລັກ ໄດ້ໃຫ້ສໍາພາດວ່າ ພວກເຂົາເຈົ້າໄດ້ ຖືເອົາ ການມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງປະຊາຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນ ເປັນບັນຫາ ຫລັກ ໃນການປົກປັກຮັກສາ ວັງປາຂ່າ. ເຄິ່ງນຶ່ງຂອງ ຜູ້ເຂົ້າຝຶກ ອົບຮົມ ຈຳນວນ 72 ຄົນ ແມ່ນປະຊາຊົນ ທີ່ອາໄສຢູ່ເຂດ ກະລາຕີ ຫາ ສະຕຸງແຕງ. ສ່ວນທີ່ເຫລືອ ແມ່ນປະກອບມີ ທະຫານ, ຕໍາ ຫລວດ, ພະນັກງານ ແລະ ພະນັກງານປະມົງ ທີ່ມີທ້ອງການ ຢູ່ເຂດດັ່ງກ່າວ.

ການຝຶກອົບຮົມດັ່ງກ່າວມີຂຶ້ນ ໃນທ່າມກາງ ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງນັກ ທ່ອງທ່ຽວ ທີ່ສົນໃຈມາທ່ອງທ່ຽວ ໃນເຂດດັ່ງກ່າວ ແລະ ຈຳນວນ ປາຂ່າ ທີ່ຕາຍຫລາຍຂຶ້ນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນໂຕນ້ອຍ ທີ່ຖືກມອງ ຂອງຊາວປະມົງ ໃນເດືອນ ທັນວາ 2005 ແລະ ກຸມພາ 2006.

ຢູ່ປະເທດກໍາປູເຈັງ ມີວັງປາຂ່າ ທີ່ສຳຄັນຢູ່ ຫົກແຫ່ງ. ສະ ເພາະຢູ່ ກໍາປີ (Kampi) ໂດຍການ ສຳຫລວດໃນເດືອນ ຕຸລາ 2006 ແມ່ນມີ 25 ໂຕ, ຈາກທີ່ມີພຽງ 17 ໂຕ ໃນປີ 1997.

ຈຳນວນປາຂ່າຢູ່ ກໍາປີ ແມ່ນແບ່ງອອກເປັນສາມກຸ່ມ ທີ່ອາໄສຢູ່ ຕ່າງກັນ. ລວມທັງຫມົດ ແມ່ນມີປາຂ່າຢູ່ປະມານ 130 ໂຕ ທີ່ອາ ໄສຢູ່ກໍາປີ ແລະ ອີກສອງບ່ອນ ແມ່ນຢູ່ ກຼາຕີ (Kratie) ແລະອີກ ສາມບ່ອນ ແມ່ນຢູ່ເຂດເໜືອຂອງ ແຂວງ ຊຽງແຕງ (Stung

ຮູບປາຂ່າ ຢູ່ ນໍ້າ ກາມປີ, ກໍາປູເຈັງ

Treng). ນອກຈາກຢູ່ແມ່ນໍ້າຂອງແລ້ວ ປາຂ່າຊະນິດດັ່ງກ່າວ ຍັງພົບຢູ່ແມ່ນໍ້າ ມາກາຮໍາ (Makaham) ຂອງດິນໂດເນເຊັງ, ແມ່ນໍ້າ Ayeyawady ຂອງພະມ້າ ແລະ ເຂດທະເລນໍ້າຕົ້ນ ລະຫວ່າງ ອິດສະຕາລີ, ອິນເດັງ ແລະ ພິລິບປິນ. ໃນປີ 2004 ອົງການ World Wide Fund for Nature ໄດ້ປະເມີນວ່າ ປາຂ່າຢູ່ເຂດອາຊີ ແມ່ນມີໜ້ອຍກວ່າ 1,000 ໂຕ.

ບັນດາປໍ້າຍາມ (ກວດກາ) ແມ່ນມີຢູ່ 15 ຈຸດ ຕາມລໍາແມ່ນໍ້າຂອງ. ໃນນີ້ 12 ຈຸດທີ່ສຳຄັນ ແມ່ນປະກອບມີບ່ອນສອດສ່ອງ (ສັງເກດ) ທີ່ສູງ ສີ່ແມັດ ພ້ອມດ້ວຍ ເຮືອກວດກາ ນຶ່ງລໍາ ແລະ ເຮືອໄວນຶ່ງລໍາ. ສຳຫລັບຕອນກາງຄືນ ແມ່ນມີ ໃຊ້ແສງ infra-red ແລະ ໄຟ ທີ່ຢູ່ ໜ້ານໍ້າ (floodlights). ຢູ່ແຕ່ລະຈຸດ ແມ່ນມີອັງແຕນ ສຳລັບຕິດ ຕໍ່ສື່ສານ ທີ່ສູງ 30 ແມັດ ຊຶ່ງຄົນຍາມສາມາດຕິດຕໍ່ກັນໄດ້ ເຖິງຈຸດ ຊາຍແດນລາວ.

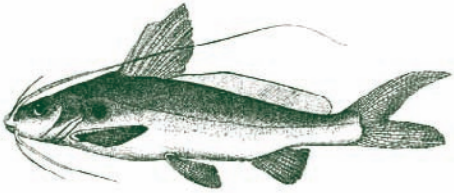
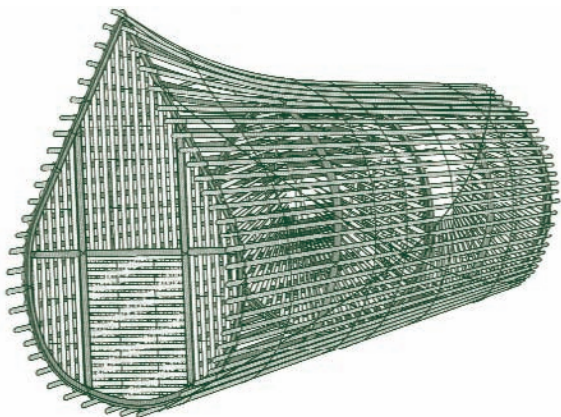
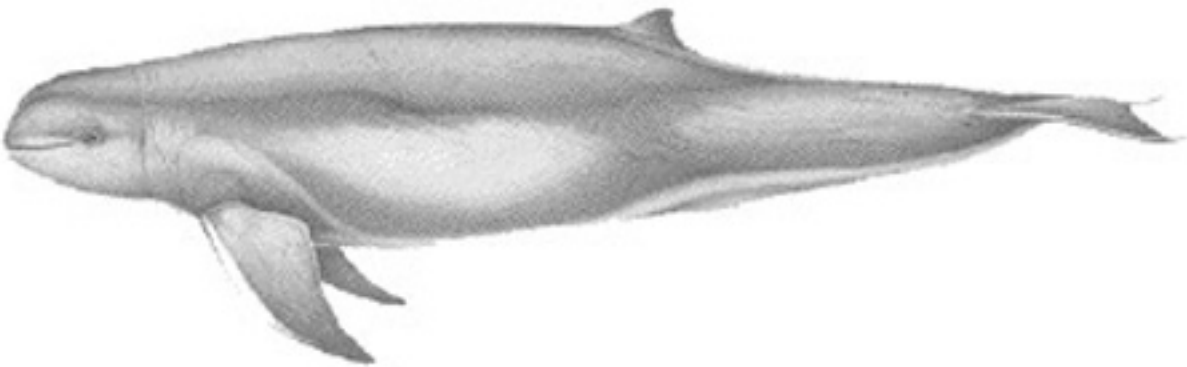
ປະຫວັດຂອງປາຂ່າ:

ປາຂ່າ Irrawaddy dolphins (*Orcaella brevirostris*) ແມ່ນໃຊ້ເວລາ ຢ່າງໜ້ອຍ 7 ປີ ຈຶ່ງຈະສາມາດປະສົມພັນໄດ້ ຊຶ່ງໃນໄລຍະເວລາດັ່ງກ່າວ ປາຂ່າ ຈະມີ ລວງຍາວ ປະມານ 2 ແມັດ ແລະ ນ້ຳໜັກ ຫລາຍກວ່າ 100 ກິໂລ. ຢູ່ກຳປູເຈັງ ລະດູປະສົມພັນ ແມ່ນພົບເຫັນໃນຊ່ວງ ເດືອນ ມັງກອນ ຫາ ກຸມພາ ແລະ ເດືອນ ມິຖຸນາ ຫາ ກໍລະກົດ. ຊຶ່ງມີໄລຍະຖີພາເຖິງ 10 ເດືອນ, ລູກນ້ອຍຈະເກີດໃນຊ່ວງເດືອນ ພະຈິກ ຕໍ່ໃສ່ເດືອນທັນວາ ອັນເປັນຊ່ວງລະດູການຫາປາ ທີ່ມີການຫາປາຫລາຍ ຢູ່ກຳປູເຈັງ ແລະ ມີໂອກາດສູງທີ່ລູກປາຂ່າ ຈະໄປຖືກມອງ ຂອງຊາວປະມົງ.

ລູກປາຂ່າ ຈະມີຂະໜາດແຕກຕ່າງກັນ ປະມານ 5-15 ກິໂລ ຂຶ້ນກັບຂະໜາດຂອງແມ່ປາ. ໃນຊ່ວງສີ່ເດືອນທຳອິກ ລູກປາຂ່າ ຈະອາໄສ ກິນນົມແມ່ເປັນອາຫານ, ແມ່ປາຈະອາໄສ ປາໃຫຍ່ໂຕອື່ນຊ່ວຍ ໃນການຮີດນົມເພື່ອລ້ຽງລູກ. ໃນຊ່ວງເວລາດັ່ງກ່າວ ປານ້ອຍຈະລອຍຢູ່ຫລັງ ແມ່ມັນ ໃນເວລາແມ່ປາ ຊອກຫາອາຫານ. ແລະ ຈະໃຊ້ເວລາລ້ຽງລູກ ລະຫວ່າງ 15 ຫາ 18 ເດືອນ.

ແຫລ່ງຂໍ້ມູນ: Commission for Mekong River Dolphin Conservation and Eco-tourism Development.

ຊື່ວິທະຍາສາດ *Orcaella brevirostris*
 ຄອບຄົວ: Delphinidae (Dolphins)
 ຊື່ພາສາອັງກິດ: Irrawaddy dolphin
 ຊື່ພາສາລາວ: ປາຂ່າ
 ຊື່ພາສາກຳປູເຈັງ: Trey psaut
 ຊື່ພາສາໄທ: Pla loma
 ຊື່ພາສາຫວຽດນາມ: Ca heo
 ຂະໜາດ: ປະມານ 2 ແມັດ.
 ຂໍ້ມູນທີ່ມີ: ມີຂໍ້ມູນໜ້ອຍ

ຊາວປະມົງໄທພ້ອມແລ້ວທີ່ຈະໃຫ້ຄວາມຮ່ວມມື ໃນການອານຸລັກ ປາບົກ ໃນແມ່ນ້ຳຂອງ

ໂດຍ: Peter Starr

ທ່ານ ພູມ (ຊ້າຍ) ຫົວໜ້າສະມາຄົມທາປາບົກ ແລະ ທ່ານ ນາງ ເຕືອນໃຈ ສະມາຊິກ ວຸດທິສະພາ ສະແດງ ນາມ ທີ່ໃຊ້ທາປາບົກ, ທີ່ມີຂະໜາດ ເລິກ ສາມແມັດ ແລະອາດຍາວເຖິງ 300 ແມັດ

ປາບົກເປັນປານ້ຳຈືດທີ່ໃຫຍ່ ທີ່ສຸດຂະນິດນຶ່ງ, ຊຶ່ງສາມາດຈະເລີນ ເຕີບໂຕເຕັມທີ່ໄດ້ເຖິງ 3 ແມັດ ແລະ ມີນ້ຳໜັກເຖິງ 300 ກິໂລ. ປາບົກເປັນປາທີ່ກິນພືດນ້ຳເປັນອາຫານ ແລະ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນ ຈະກິນໄຄຫິນ. ແຕ່ກ່ອນແມ່ນມີຢູ່ທົ່ວໄປ ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງ ແຕ່ປະຈຸບັນນີ້ ແມ່ນຫາໄດ້ຍາກ.

ຢູ່ເຂດຊາຍແດນລາວໄທ ຫ້ວຍຊາຍ-ຊຽງຂອງ ປະມານ 100 ກິໂລແມັດ ໄປທາງໃຕ້ ຂອງສາມຫລ່ຽມທອງຄຳ ທີ່ແມ່ນ້ຳຂອງ ໄຫລມາພົບກັນ ທີ່ຊາຍແດນ ລາວ-ໄທ ແລະ ພະມ້າ. ການທາ ປາບົກແມ່ນເລີ້ມຂຶ້ນ ໃນຊ່ວງເວລາທີ່ພວກມັນເຄື່ອນຍ້າຍຂຶ້ນ

ເພື່ອວາງໄຂ່ ໃນລະຫວ່າງຫນຶ່ງເດືອນ ເລີ້ມແຕ່ ກາງເດືອນເມສາ ຊຶ່ງເປັນຊ່ວງທີ່ນ້ຳແຫ້ງ ເຖິງຈຸດທີ່ຕ່ຳສຸດ, ແລະ ຈະສືບຕໍ່ຈົນຮອດ ຕົ້ນລະດູຝົນຄື ເດືອນພຶດສະພາ ຫາ ມິຖຸນາ.

ຕາມຂໍ້ມູນສະຖິຕິເປັນທາງການກ່ຽວກັບການທາປາບົກ ຢູ່ຊຽງຂອງ ໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ຈຳນວນ ປາບົກ ທີ່ຫາໄດ້ ແມ່ນເພີ່ມຂຶ້ນ ເທົ່າຕົວຄື ຈາກ 24 ໂຕ ໃນປີ 1987 ມາເປັນ 52 ໂຕ ໃນປີ 1988, ແລະ ຫາໄດ້ເຖິງ 61 ໂຕ ໃນປີ 1989 (ຕາຕະລາງ 1), ຈາກນັ້ນ ແມ່ນຈັບໄດ້ 65 ໂຕ ໃນປີ 1990, ຊຶ່ງເປັນສະຖິຕິສູງສຸດ ຂອງ ການທາປາບົກ ໃນແມ່ນ້ຳຂອງຕອນເໜືອ. ຕໍ່ຈາກນັ້ນ, ຈຳນວນປາ

ບົກທີ່ຫາ ໄດ້ກໍ່ມີການປ່ຽນແປງ ຂຶ້ນລົງ ບໍ່ສະໝໍ່າ ສະເໝີ ໃນຊ່ວງປີ 1994 ຫາ 2005 ການຫາປາບົກໄດ້ ໃນແຕ່ ລະປີ ແມ່ນບໍ່ກາຍ 20 ໂຕ ແລະ ແຕ່ປີ 2001-2003 ແມ່ນຫາ ບໍ່ໄດ້ຈັກໂຕເລີຍ. ໃນໄລຍະເວລາດັ່ງກ່າວ ອົງການ IUCN ໄດ້ ເອົາ ຊະນິດປາບົກ ເຂົ້າໃນກຸ່ມ ປາທີ່ຫາຍາກທີ່ສຸດ ແລະຢູ່ໃນກຸ່ມທີ່ ມີຄວາມສ່ຽງສູງ ຕໍ່ການສູນພັນ. ແຕ່ຊາວປະມົງ ຍັງສືບຕໍ່ຫາປາ ບົກຢູ່ ແລະ ກໍ່ ຫາໄດ້ໜ້ອຍ ຄື ໃນປີ 2004 ແມ່ນຫາໄດ້ພຽງ 7 ໂຕ ເທົ່ານັ້ນ, ສະເພາະປີ 2005 ແມ່ນຫາໄດ້ ສີ່ໂຕ ຊຶ່ງລວມທັງ ໂຕທີ່ ໃຫຍ່ທີ່ສຸດ ເທົ່າທີ່ໄດ້ເກັບກຳຢ່າງເປັນລະບົບແຕ່ປີ 1991 ຄື: ຍາວເຖິງ 2.68 ແມັດ ແລະ ໜັກເຖິງ 285 ກິໂລ.

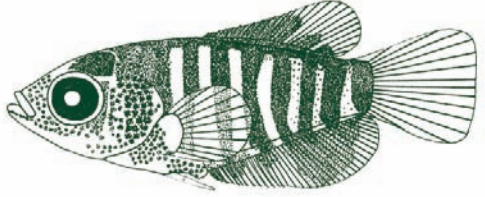
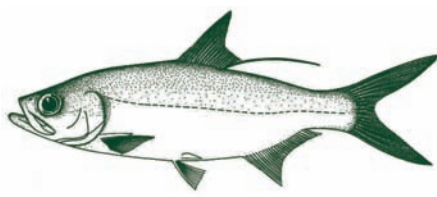
ການພະຍາຍາມໃຫ້ຊາວປະມົງຢຸດເຊົາການຫາປາບົກ ແມ່ນມີຂຶ້ນ ໃນເດືອນ ມິຖຸນາ ເມື່ອມີການພົບປະລະຫວ່າງ ທ່ານນາງ ເຕືອນໃຈ ດີເທດ ສະມາຊິກ ວຸດທິສະພາ ແລະ ທ່ານ ພຸ້ມ ບຸນໜັກ ຫົວໜ້າ ສະມາຄົມຈັບປາບົກ ຊຽງຂອງ ທີ່ໄດ້ ມີການປຶກສາຫາລື ແລະຂໍ ຮ້ອງໃຫ້ ສະມາຄົມຫາປາບົກ ເຊົາຫາປາ ເພື່ອທະຫວາຍແກ່ ວັນຄອງລາດ ຄົບຮອບ 60 ປີ ຂອງເຈົ້າຊີວິດໄທ. “ພວກເຮົາຈະ ຍຸດເຊົາຫາປາບົກເລີຍ ຖ້າວ່າພວກເຮົາຫາກໄດ້ຮັບຄ່າຕອບແທນ” ທ່ານ ພຸ້ມ ສະເໜີ. ຂໍສະເໜີດັ່ງກ່າວ ແມ່ນໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂ ເມື່ອ ໂຄງການ IUCN ຕົກລົງຈະຈ່າຍຄ່າຊົດເຊີຍ ໃຫ້ແກ່ ສະມາຊິກ ຂອງສະມາຄົມຫາປາບົກ ຈຳນວນ 68 ຄົນດ້ວຍມູນຄ່າ 20,000 ບາດ (\$500) ຕໍ່ຄົນ ຊຶ່ງເປັນຄ່າຊົດເຊີຍຕໍ່ການຊື້ອຸປະກອນ ທີ່ມາເຮັດນາມ (ມອງໃຫຍ່) ເພື່ອຫາ ປາບົກ.

ປະເພນີການຂ້າໄກ່ ເພື່ອບວງສວງ ກ່ອນຈະລົງຫາປາບົກ ແມ່ນໄດ້ ຢຸດເຊົາ. ແຕ່ການເຄົາລົບນັບຖື ເຈົ້າຖິ່ນເຈົ້າຖານ ແລະ ຜີປາບົກ ແມ່ນຍັງມີຢູ່ ເຂດຊຽງຂອງ. ພິທີປະກາດ ການຍຸດເຊົາຫາປາບົກ ແມ່ນຈັດຂຶ້ນ ໃນວັນທີ່ 14 ເມສາ, ຊຶ່ງຫລັງຈາກມີການປະກາດ ຢ່າງເປັນທາງການຂອງທ່ານ ນາງ ເຕືອນໃຈ ແລະ ທ່ານ ພຸ້ມ ແລ້ວ ຊາວປະມົງໄດ້ຮ່ວມກັນປ່ອຍປາບົກ ຫລາຍພັນໂຕ ທີ່ໄດ້ ຈາກການ ປະລິມພັນທຽມ ຂອງພໍ່ແມ່ພັນ ທີ່ຈັບໄດ້ ໃນແມ່ນ້ຳຂອງ.

ເຖິງແມ່ນວ່າຈະມີການຍຸດເຊົາຫາປາບົກກໍ່ຕາມ ແຕ່ກໍ່ບໍ່ມີສິ່ງຮັບປະກັນ ວ່າ ປາບົກຈະບໍ່ຖືກຫາອີກ ຢູ່ເຂດຊຽງຂອງ. ຕົວຢ່າງ ນາມຫາປາ ເລີ້ມ (*Pangasius sanitwongsei*) ທີ່ມີຂະໜາດນ້ອຍກວ່ານາມ ປາບົກ ກໍ່ມີໂອກາດຖືກປາບົກໂດຍບັງເອີນ ກໍ່ເປັນໄດ້. “ຖ້າວ່າສິ່ງທີ່

ກ່າວມານັ້ນເກີດຂຶ້ນແທ້ ກໍ່ບໍ່ເປັນຫຍັງ” ຫາກວ່ານ້ຳໜັກຂອງປາບົກ ຫລຸດ 100 ກິໂລ ລົງມາ, ຫົວໜ້າສະມາຄົມຫາປາບົກໃຫ້ຄຳເຫັນ. ອີກຢ່າງນຶ່ງ ກໍ່ບໍ່ແນ່ວ່າ ຊາວປະມົງຂອງໄທ ຈະຍຸດເຊົາຫາປາບົກ ກັນຫມົດທຸກຄົນ. ຫວ່າງ ບໍ່ດົນມານີ້ ກໍ່ມີຊາວປະມົງໄທຜູ້ນຶ່ງ ທີ່ລະ ເມີດ ກົດລະບຽບດັ່ງກ່າວ. ສະເພາະຢູ່ລາວ ຊາວປະມົງລາວ ທີ່ມີ ອາຊີບຫາປາບົກກໍ່ ມີແນວໂນ້ມຫລຸດລົງ ຄື ຈາກ 30 ຄົນເຫລືອ ພຽງ ແຕ່ ສີ່ ຫາ ຫ້າຄົນເທົ່ານັ້ນ. ແຕ່ກໍ່ບໍ່ຮູ້ແນ່ນອນ ວ່າ ເຂົາເຈົ້າ ຈະຍັງສືບຕໍ່ຫາປາບົກ ຫລືບໍ່ ຫລື ຈະຂໍຮ້ອງເອົາຄ່າຊົດເຊີຍ ນາມຫາປາບົກ ຄືກັບຊາວປະມົງໄທ.

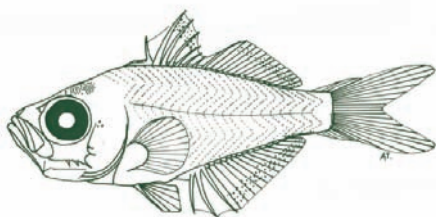

ຕາຕະລາງ1: ສະຖິຕິການຈັບປາບົກ ຢູ່ຊຽງຂອງ ແຕ່ປີ 1983-2005

1983	1	1		2	16
1984	9	6		15	130,000
1985	14	3		17	107,000
1986	4	1		5	---
1987	22	2		24	10,000
1988	27	25		52	110,000
1989	39	22		61 (1)	200,000
1990	35	30		65 (11)	300,000
1991	14	19		33 (8)	395,000
1992	14	8		22	590,000
1993	27	21		48 (18)	590,000
1994	10	8		18 (3)	410,000
1995	10	6		16 (5)	110,000
1996	5	2		7	---
1997	3	2		5 (4)	50,000
1998	1	0		1	---
1999	4	11	5	20 (5)	300,000
2000	1	1		2	---
2001	0	0		0	---
2002	0	0		0	---
2003	0	0		0	---
2004	4	3		7	7,400
2005	2	2		4	10,364
246	173	5		424	3,319,780

* ໃນວົງເລັບ ແມ່ນຈຳນວນປາທີ່ຈັບໄດ້ຢູ່ລາວ

** ປານ້ອຍຂະໜາດ 12.5 ຫາ 17.5 ຊຕມ.

ຄວາມພະຍາຍາມ ໃນການອານຸລັກ ປາໃຫຍ່ທີ່ຫາຍາກ (Flagship species)

ໂດຍ: Naruepon Sukumasavin

ປາບຶກ (*Pangasianodon gigas*)

ໃນ ປີ 2000 ກອງປະຊຸມ ຂອງຄະນະທີ່ປຶກສາ ດ້ານການຄຸ້ມຄອງ ການປະມົງ ຂອງ MRCs (Technical Advisory Body on Fisheries Management (TAB)) ໄດ້ຕົກລົງເຫັນດີ ໃຫ້ມີການ ຄົ້ນຄວ້າວິທີການເພື່ອອານຸລັກຊະນິດພັນປາ ທີ່ຫາຍາກ ໃນແມ່ນ້ຳ ຂອງ, ແຕ່ວ່າໃນຊ່ວງ ດັ່ງກ່າວ ຍັງບໍ່ທັນມີວິທີການ ຫລື ບົດຮຽນ ໃນການອານຸລັກປາຊະນິດດັ່ງກ່າວ. ສະນັ້ນ, ທາງຄະນະກຳມະທິ ການແມ່ນ້ຳຂອງສາກົນ (MRC) ໄດ້ສ້າງຕັ້ງ ຄະນະກຳມະການ ເຮັດວຽກສະເພາະເລື່ອງດັ່ງກ່າວ ເພື່ອລາຍງານໃຫ້ TAB ຮັບຮູ້ ກ່ຽວກັບ ທີ່ຢູ່ອາໄສ, ຊີວະວິທະຍາ ແລະ ວົງຈອນ ຊີວິດ ຕະຫລອດ ເຖິງ ການປະສົມພັນທຽມ ແລະ ປ່ອຍລູກປາຄືນສູ່ແມ່ນ້ຳ ຂອງຊະ ນິດພັນປາດັ່ງກ່າວ.

ໂດຍອີງໃສ່ຂໍ້ແນະນຳ ຈາກຄະນະກຳມະການເຮັດວຽກສະເພາະ ພັນປາທີ່ຫາຍາກ, TAB ໄດ້ເລືອກເອົາ ປາສາມຊະນິດ ເປັນ Flagship species ຊຶ່ງລວມມີ ປາບຶກ (*Pangasianodon*

gigas), ປາກະໂຫ (*Catlocarpio siamensis*) ປາເອີນ (*Probarbus jullieni*). ທັງສາມຊະນິດດັ່ງກ່າວ ແມ່ນເປັນປາ ຊະນິດທີ່ໃຫຍ່ກວ່າໝູ່ ໃນແມ່ນ້ຳຂອງ, ປາບຶກ ແມ່ນສາມາດ ຂະຫຍາຍຕົວເຖິງ 300 ຊຕມ ແລະ ມີນ້ຳໜັກ 300 ກິໂລ, ປາກະໂຫ ມີລວງຍາວສຸດ ເຖິງ 300 ຊຕມ ແລະ ໜັກ 120 ກິໂລ, ແລະ ປາເອີນ ມີລວງຍາວເຖິງ 150 ຊຕມ ແລະ ໜັກ 70 ກິໂລ.

ຜ່ານການສຶກສາຂອງຄະນະກຳມະການເຮັດວຽກສະເພາະພັນປາທີ່ ຫາຍາກ ໄດ້ສະຫລຸບວ່າ ປາບຶກ ແມ່ນໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກ ການ ພັດທະນາ ທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກຄົນ. ຖ້າວ່າຫາກມີການປົກປັກ ຮັກສາ ລະບົບນິເວດວິທະຍາ ຂອງແມ່ນ້ຳຂອງ ໂດຍການຮ່ວມມືກັນກັບ ທຸກອົງກອນ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຄາດວ່າຈະສາມາດນຳໃຊ້ຊັບພະຍາ ກອນປາໃຫ້ຍືນຍານໄດ້, ຖ້າວ່າ ວິທີການ ດັ່ງກ່າວ ຫາກບໍ່ໄດ້ຮັບ ຜົນ ແມ່ນຈຳເປັນຕ້ອງອາໄສວິທີອື່ນ ເຊັ່ນ: ການປະສົມພັນທຽມ ພໍ່ແມ່ ພັນປາ ທີ່ຫາໄດ້ຈາກທຳມະຊາດ ແລະ ປ່ອຍລູກປາລົງຄືນ

ສູ່ແມ່ນ້ຳ.

ປາບົກເປັນປາທີ່ຈັດເຂົ້າໃນປາທີ່ມີຄວາມສ່ຽງສູງສຸດຕໍ່ການສູນພັນ (critically endangered) ຂອງອົງການ IUCN. ບ່ອນປະສົມພັນ ຂອງປາຊະນິດນີ້ ແມ່ນຍັງບໍ່ທັນຮູ້ແນ່ນອນ, ແຕ່ຊາວປະມົງພົບ ເຫັນຢູ່ເຂດ ຊຽງລາຍ-ຫວຍຊາຍ ພາກເໜືອຂອງປະເທດໄທ ແລະ ລາວ. ການປະສົມພັນທຽມປາ ຈາກແມ່ພັນທຳມະຊາດ ແມ່ນສາ ມາດເຮັດໄດ້ແລ້ວ ແລະ ໄດ້ນຳໄປປ່ອຍລ້ຽງໃນອ່າງເກັບນ້ຳ ແລະ ປ່ອຍລົງແມ່ນ້ຳຂອງຄືນ.

ປາກະໄທ ແມ່ນເປັນປາທີ່ຫາໄດ້ຍາກ ໃນເຂດເມືອງໂຂງ, ແຂວງ ຈຳປາສັກ ແລະ ຈະພົບເຫັນຫລາຍຢູ່ກຳປູເຈັງ ແລະ ຫວຽດນາມ ແຕ່ປາໃຫຍ່ແມ່ນບໍ່ສາມາດຈັບໄດ້ແລ້ວ. ບ່ອນວາງໄຂ່ ຂອງປາກະ ໄທ ແມ່ນບໍ່ທັນຮູ້ຈະແຈ້ງ ແຕ່ອາດແມ່ນເຂດວັງນ້ຳເລິກ ທີ່ຢູ່ພາກ ເໜືອ ຂອງກຳປູເຈັງ.

ປາເອີນ ຖືກ ຈັດເຂົ້າໃນປາທີ່ມີຄວາມສ່ຽງຕໍ່ການສູນພັນ (endangered) ຂອງອົງການ IUCN. ບ່ອນປະສົມພັນ ຂອງປາ ຊະນິດດັ່ງກ່າວ ແມ່ນສາມາດ ພົບເຫັນຢູ່ຫລາຍບ່ອນ. ຕາມບົດ ລາຍງານລ້າສຸດ ຂອງ Ian Baird ໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ປະຊາກອນ ຂອງປາຊະນິດນີ້ ຫລຸດລົງຫລາຍ ໂດຍສະເພາະແມ່ນປາ ເອີນຂາວ (*Probarbus labeamajor*).

ກົມປະມົງຂອງໄທ ໄດ້ປະສົມພັນທຽມປາບົກ ທີ່ໄດ້ຈາກທຳມະ ຊາດ ແລະ ຜະລິດລູກປາ ແຕ່ປີ 1983 ເປັນຕົ້ນມາ ຈາກພໍ່ແມ່ ພັນທີ່ນຳມາລ້ຽງໄວ້ ແຕ່ປີ 2000. ຜົນຜະລິດລູກປານ້ອຍໃນປີ 2006 ຄາດວ່າ ຈະໄດ້ເຖິງ 400,000 ໂຕ. ການສຶກສາທາງກຳມະ ພັນ (genetic studies) ແມ່ນໄດ້ດຳເນີນຮ່ວມກັນ ລະຫວ່າງ ກົມປະມົງໄທ , ມະຫາວິທະຍາໄລ Tohoku ປະເທດຍີ່ປຸ່ນ , ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າການລ້ຽງປາ ໃຂເຂດອາຊີ ປາຊີຟິກ (NACA) ແລະ Darwin Initiative.

ການສະໜັບສະໜູນຈາກ MRC ແລະ WWF. ກົມປະມົງໄທ ກໍ່ໄດ້ມີໂຄງການຄົ້ນຄວ້າຮ່ວມກັບ MRC ມະຫາວິທະຍາໄລ ກຽວໂຕ, ໂຄງການດິນບໍລິເວນນ້ຳ ໃນແມ່ນ້ຳຂອງ (MWPB) ໃນການສຶກສາ ການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງປາບົກ ໂດຍການຕິດເຄື່ອງ ຫມາຍໃສ່ ແລະ ໂຄງການສຶກສາລູກປາເບາະໃຫມ່ຂອງປາບົກ (larval study). ໂຄງການທົດແທນເງິນຄືນ ເພື່ອຊື້ເຄື່ອງມືທາປາ ເພື່ອແລກປ່ຽນ ໃຫ້ຢຸດເຊົາການທາປາບົກ ກໍ່ໄດ້ຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຢູ່ພາກເໜືອຂອງໄທ ໃນປີ 2006.

ການສ້າງໂປແກມຈຳລອງ ກ່ຽວກັບປະຊາກອນປາ ຫລື “ໂມແດນລົງ” (Population modeling) ສຳລັບປາບົກ ຢູ່ໄທ ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ການຈັບປາບົກຂະໜາດໃຫຍ່ ແມ່ນບໍ່ມີຜົນສະ ທ້ອນຮ້າຍແຮງ ແຕ່ຢ່າງໃດ ຕໍ່ປະຊາກອນປາ ດັ່ງທີ່ຄິດກັນ. ໂມແດນລົງ ດັ່ງກ່າວ ຍັງສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ການທາປາແບບພື້ນ

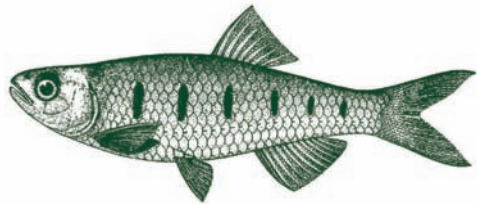
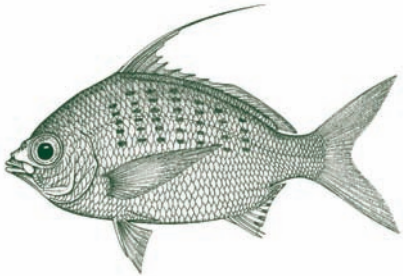
ປາກະໄທ (*Catlocarpio siamensis*)

ເມືອງ ແມ່ນຄວນໃຫ້ມີການສຶມຕໍ່ ແລະ ກໍ່ຈະເປັນຜົນດີ ໃນການ ຄຸ້ມຄອງ ກວດກາປະຊາກອນປາໃນໄລຍະຍາວ ແລະ ຮັກສາ ຄວາມສົນໃຈຂອງສັງຄົມ ຕໍ່ກັບປາຊະນິດດັ່ງກ່າວ. ສ່ວນຜົນສະ ທ້ອນ ຕໍ່ປາຂະໜາດນ້ອຍກວ່າໜຶ່ງແມັດ ແມ່ນຍັງ ບໍ່ທັນຮູ້ແຈ້ງ. ແຕ່ຖ້າຫາກວ່າ ລູກປານ້ອຍທາກຖືກຈັບຫລາຍ ແມ່ນ ຈະສົງຜົນ ສະທ້ອນ ອັນໃຫຍ່ຫລວງ ຕໍ່ຄວາມອຸດົມສົມບູນ ແລະ ຜົນ ຜະລິດ ຂອງປາບົກ ໃນແມ່ນ້ຳຂອງ. ຊຶ່ງການປະມົງດັ່ງກ່າວ ແມ່ນຫາວ ິທີການແກ້ໄຂ ຍາກທີ່ສຸດ. ໂມແດນລົງ ຍັງສະແດງ ໃຫ້ເຫັນອີກວ່າ ການປ່ຽນແປງ ຂອງແຫລ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງປາໃນໄລຍະຜ່ານມາ ແມ່ນບໍ່ສົ່ງຜົນ ສະທ້ອນຫຍັງຫລາຍ ໃຫ້ແກ່ການຂະຫຍາຍຕົວ ຂອງປາບົກແຕ່ໃນ ອານາຄົດ ແມ່ນອາດມີແນ່ນອນ ຍ້ອນວ່າ ເມື່ອປະຊາກອນມີການ ເພີ່ມຂຶ້ນ, ການພັດທະນາທາງດ້ານ ເສດຖະກິດ ໄດ້ຮັບການຂະ ຫຍາຍຕົວ ແລະ ມີການນຳໃຊ້ຊັບ ພະຍາກອນ ທຳມະຊາດຫລາຍຂຶ້ນ. ຜົນກະທົບທີ່ໃຫຍ່ກວ່າໝູ່ ແມ່ນອາດມາຈາກ ການພັດທະນາ ທາງດ້ານ ການຄົມມະນາ ຄົມທາງນ້ຳ ແລະ ການປ່ຽນແປງ ການ ໄຫລຂອງນ້ຳ ຢູ່ເຂດປະສົມ ພັນປາ ຕະຫລອດເຖິງການສ້າງເຄື່ອນໄຫວ ຢູ່ແມ່ ນ້ຳສາຂາ ແມ່ນ້ຳຂອງ ຊຶ່ງຈະເປັນການກົດກັນ ລູກປາ ນ້ອຍເຂົ້າໄປ

ອາໄສຢູ່ນ້ຳທີ່ງຸ່ນນ້ຳຖ້ວມ ຕາມແມ່ນ້ຳສາຂາ ທີ່ຮູ້ກັນວ່າ ເປັນແຫລ່ງ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ແຫລ່ງອາຫານຂອງປານ້ອຍ.

ສະເພາະປາໃຫຍ່ສອງຊະນິດທີ່ເຫລືອ ກົມປະມົງ ປະເທດໄທກໍ່ໄດ້ ສຶກສາທາງດ້ານກຳມະພັນ ທັງປາທີ່ອາໄສຢູ່ທຳມະຊາດ ແລະ ປາ ທີ່ຜະລິດໄດ້ ຂອງປາເອີນ ເພື່ອພັດທະນາການຮັກສາພໍ່ແມ່ ພັນປາ. ສຳຫລັບປາກະໂທ ແມ່ນໄດ້ຜະລິດລູກປາ ແລະ ປ່ອຍລົງຄືນສູ່ແມ່ ນ້ຳ ປະມານ 200,000 ໂຕ ຕໍ່ປີ.

ການຄຸ້ມຄອງປາຂະໜາດໃຫຍ່ ໃນແມ່ນ້ຳຂອງ ແມ່ນເປັນບັນຫາ ຫຍຸ້ງຍາກ ແລະ ພົວພັນ ເຖິງຫລາຍພາກສ່ວນ. ຊຶ່ງບັນຫາດັ່ງກ່າວ ເປັນ ບັນຫາພາກພື້ນ ແລະ ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການປະສານສົມທົບ ແລະ ຮ່ວມມືກັນ ກັບຫລາຍພາກສ່ວນ ໃນລະດັບຂົງເຂດ ແລະ ພາກພື້ນ. ຄວາມພະຍາຍາມ ໃນການອານຸລັກປາໃຫຍ່ໃນ ແມ່ນ້ຳ ຂອງ ແມ່ນໄດ້ຮັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແລ້ວ. ແຕ່ການປົກປັກຮັກ ສາປາໃຫຍ່ ໃນແມ່ນ້ຳຂອງ ຕໍ່ໄປໃນອານາຄົດ ແມ່ນຂຶ້ນກັບການ ຕົກລົງເຫັນດີ ຂອງສີ່ປະເທດ ໃນແມ່ນ້ຳຂອງຕອນລຸ່ມ.

ທ່າແຮງ ແລະ ຂໍ້ຄົງຄ້າງ ຂອງການພັດທະນາອຸດສະຫະກຳ ການລ້ຽງປາໜັງ ໃນເຂດແດນຕາ ຂອງຫວຽດນາມ

ໂດຍ: Nguyen Van Hao

ປາໜັງ ສອງຊະນິດທີ່ນິຍົມກັນລ້ຽງຢູ່ຫວຽດນາມ ເປັນປາກິນພືດ ສາມາດເຕີບໂຕໄດ້ໄວ ໃນທຸກລະບົບການລ້ຽງປາ

ການລ້ຽງປາໜັງ ແມ່ນເປັນມູນເຊື້ອ ຂອງປະຊາຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ເຂດ ແມ່ນ້ຳຂອງ ແດນຕາ ຂອງຫວຽດນາມ. ປາເຜາະ (*Pangasius bocourti*) ແລະ ປາຊວາຍຫມາກໄມ້ (*Pangasianodon hypophthalmus*) ແມ່ນປາທີ່ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການລ້ຽງປາຫລາຍ ກ່ອນຫມູ່ ໃນຫວຽດນາມ ແລະ ຍັງເປັນປາ ທີ່ມີທ່າແຮງ ແລະ ໃຫ້ ຜົນຜະລິດສູງ. ການສ້າງຕັ້ງ ກຸ່ມການຜະລິດ ແລະ ສະໜອງລູກ ປາໃນລະດັບເຂດຢູ່ ຫວຽດນາມ ແມ່ນໄດ້ຊ່ວຍສົ່ງເສີມໃຫ້ປະຊາ ຊົນມີໂອກາດຫາຊື້ ລູກປາໄດ້ຫລາຍຂຶ້ນ ໄປພ້ອມດຽວກັນ ຍັງເປັນ ການສ້າງລາຍຮັບ ທີ່ສຳຄັນໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນ ທີ່ອາໄສຢູ່ເຂດຊົນ ນະບົດອີກດ້ວຍ.

ໃນປີ 1978 ໄດ້ມີການລິເລີ້ມ ອຸດສະຫະກຳລ້ຽງປາໜັງ ໃນຫວຽດ ນາມ. ໃນໄລຍະສອງທົດສະວັດ ທີ່ຜ່ານມາຜົນຜະລິດ ແມ່ນມີເຖິງ

50,000 ໂຕນ ຕໍ່ປີ. ມາຮອດທ້າຍທົດສະຫວັດ 1990s ຜົນຜະລິດຍັງຢູ່ໃນລະດັບຕໍ່າກວ່າ 100,000 ໂຕນ ຕໍ່ປີ. ຫລັງຈາກ ນັ້ນ ຜົນຜະລິດໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ເປັນ 250,000 ໂຕນ ໃນປີ 2004 ແລະ ປະມານ 400,000 ໂຕນ ໃນປີ 2005.

ປາທັງສອງຊະນິດນີ້ ແມ່ນເປັນປາກິນພືດເປັນອາຫານ ແລະ ມີ ການ ຈະເລີນເຕີບໂຕໄວ ແລະ ປັບຕົວເຂົ້າກັບສະພາບແວດລ້ອມ ແລະ ອາຫານໄດ້ດີ. ໃຊ້ເວລາລ້ຽງ 8 ເດືອນ, ຈະໄດ້ນ້ຳໜັກປາ 1 ກິໂລ. ຢູ່ເຂດແມ່ນ້ຳຂອງແດນຕາ ແຂວງ Ang Giang, Can Tho ແລະ Dong Thap ແມ່ນມີ ອຸດສະຫະກຳ ລ້ຽງປາຢູ່ 80% ມີເປີເຊັນ ການຫລອດຕາຍຂອງປາ 70%. ຢູ່ໜອງດິນ ແມ່ນສາ ມາດລ້ຽງປາ ໄດ້ 80 ໂຕ ຕໍ່ 1 ແມັດກ້ອນ ແລະ ໃຫ້ຜົນຜະລິດເຖິງ 400 ໂຕນ ຕໍ່ເຮັກຕາ, ແລະ ການລ້ຽງດ້ວຍວິທີ ເອົາຕານ່າງອ້ອມ

(net pens) ສາມາດໃຫ້ຜົນຜະລິດ ເຖິງ 500 ໂຕນ ຕໍ່ເຮັກຕາ. ການລ້ຽງເປັນ ຄອກຂັງ ໃນນາ ແມ່ນສາມາດບັນຈຸໄດ້ 150 ໂຕ ຕໍ່ແມັດກ້ອນ ແລະ ໃຫ້ຜົນຜະລິດ 120 ກິໂລ ຕໍ່ 1 ແມັດກ້ອນ.

ປາສອງຊະນິດດັ່ງກ່າວ ແມ່ນ ເປັນປາທີ່ສົ່ງອອກຫລາຍທີ່ສຸດຂອງ ຫວຽດນາມ ໃນຮູບແບບ ຜະລິດຕະພັນປຸງແຕ່ງຊິ້ນປາ (fillets) ແລະ ປາແປງຮູບ ຕ່າງໆ. ສະເພາະປີ 2004 ຫວຽດນາມສົ່ງອອກ ຈຳນວນ 83,000 ໂຕນ, ສ້າງລາຍຮັບໄດ້ 200 ລ້ານໂດລາ ຊຶ່ງໃນນີ້ແມ່ນ 30% ໄດ້ຈາກ ສະມາຄົມເອີລົບ. ແລະ ກໍ່ຍັງມີທ່າ ແຮງໃນການຂະຫຍາຍຕະຫລາດພາຍໃນປະເທດອີກດ້ວຍ.

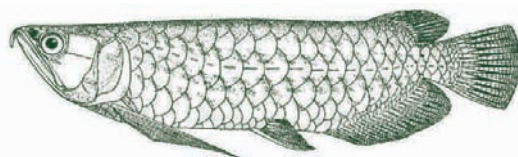
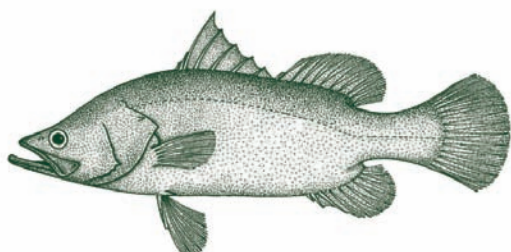
ເຖິງວ່າອຸດສະຫະກຳລ້ຽງປາໜັງ ຈະສາມາດສ້າງລາຍຮັບໄດ້ ຢ່າງ ຫລວງຫລາຍກໍ່ຕາມ, ແຕ່ກໍ່ມີຫລາຍບັນຫາ ທີ່ຕ້ອງໄດ້ແກ້ໄຂ ເຊັ່ນ: ການພັດທະນາອຸດສະຫະກຳ ການລ້ຽງປາ ແມ່ນບໍ່ທັນມີກົດລະ ບຽບ ຫລື ຫລັກການໃດໆ ທີ່ຮອງຮັບຈາກຝ່າຍລັດຖະບານເທື່ອ. ຊຶ່ງເປັນສາເຫດໃຫ້ ມີຜົນຜະລິດຫລາຍ, ລາຄາປາຕົກຕໍ່າ ກໍ່ໃຫ້ ເກີດບັນຫາ ລະຫວ່າງຜູ້ຊື້ ແລະ ຜູ້ຜະລິດ. ອີກດ້ານນຶ່ງ ແມ່ນມາ ຈາກ ການບໍລິການດ້ານອາຫານປາ, ສ່ວນປະສົມ ຂອງອາຫານ ຕ່າງໆ ຕະຫລອດ ເຖິງຜົນຜະລິດ, ການປຸງແຕ່ງ ແລະ ການຈໍລະ ຈອນແຈກຢາຍ ຍັງບໍ່ພຽງພໍ ແລະ ທົ່ວເຖິງ.

ປະມານເຄິ່ງນຶ່ງຂອງຜູ້ລ້ຽງແມ່ນໃຊ້ອາຫານທີ່ຜະລິດເອງ, ຊຶ່ງມີ ຄວາມແຕກຕ່າງທາງດ້ານຄຸນນະພາບ ແລະ ຄຸນຄ່າທາງອາຫານ ຊຶ່ງເປັນສາເຫດໃຫ້ມີການແຕກຕ່າງ ທາງດ້ານຄຸນນະພາບ ຂອງ ປາທີ່ຜະລິດອອກ. ໃນປະຈຸບັນ ລັດຖະບານໄດ້ແນະນຳ ຜູ້ລ້ຽງປາ ຫັນມາໃຊ້ ອາຫານສຳເລັດຮູບ ທີ່ຜະລິດຈາກໂຮງງານ ເພື່ອຫລຸດ ຜ່ອນ ການນຳໃຊ້ສານເຄມີ ແລະ ແຮງທາດຕ່າງໆ ທີ່ຂາດການ ຄວບຄຸມ ຊຶ່ງຈະກໍ່ໃຫ້ເກີດ ພະຍາດລະບາດ. ໃນເບື້ອງຕົ້ນລັດຖະ ບານໄດ້ກຳນົດລາຍຊື່ ບັນດາແຫ່ທາດ ຕ່າງໆ ທີ່ອະນຸຍາດໃຫ້ນຳ ໃຊ້ ເຂົ້າໃນການຜະລິດອາຫານປາ.

ປາໜັງ ໄດ້ຈາກການລ້ຽງ ທີ່ມີຂາຍ ໃນຕະຫລາດ ເຂດແມ່ນ້ຳຂອງແດນຕາ, ຫວຽດນາມ

ເພື່ອເປັນການຄວບຄຸມອຸດສະຫະກຳລ້ຽງປາ, ຜົນຜະລິດ ແລະ ລຸດ ຜ່ອນຜົນກະທົບຕໍ່ສະພາບແວດລ້ອມ, ການວາງແຜນທີ່ດີ ແມ່ນສິ່ງ ທີ່ຕ້ອງການໃນປະຈຸບັນ. ການກຳນົດເຂດລ້ຽງປາ ໂດຍອອກໃບ ປະຕັງ ຫລື ໃບອະນຸຍາດ ສຳລັບຜະລິດ, ອະນຸບານ ລູກປາ ຕະ ຫລອດຮອດ ການລ້ຽງປາໃສ່ໜອງດິນ, ກະຊັງ ແລະ ໜອງທີ່ອ້ອມ ດ້ວຍຕາໜ່າງ ແມ່ນວິທີການນຶ່ງ ທີ່ຈະຊ່ວຍຄວມຄຸບ ລະບົບການ ຜະລິດ ແລະ ຫລຸດຜ່ອນ ຜົນກະທົບທີ່ມີຕໍ່ສະພາບແວດລ້ອມ

Published by the Mekong River Commission Secretariat

P.O. Box 6101, 184 Fa Ngoum Road, Unit 18, Ban Sithane Neua,
Sikhottabong District, Vientiane 01000 Lao PDR

Phone: 856-21-263 263 **Fax:** 856-21-263 264

Website: www.mrcmekong.org

Mekong River Commission

P.O.Box 6101, 184 Fa Ngoum Road, Unit 18, Ban Sithane Neua,
Sikhottabong District, Vientiane Lao PDR

Telephone: (856) 21 263 263 **Facsimile:** (856) 21 263 264

E-mail: mrcs@mrcmekong.org

Website: www.mrcmekong.org
